

MÓDSZERTANI ÖSSZEFOGLALÓ

Transznacionális együttműködés megvalósítása a Kárpát-medencében,
településeink és Kelet-Nógrád fejlődéséért

EFOP-5.2.2-17-2017-00007

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1. KITEKINTÉS	4
1.1. Ifjúságügy az Európai Unióban	4
1.2. Ifjúságügy Magyarországon	6
1.3. Ifjúságügy Szlovákiában.....	8
2. IFJÚSÁG HELYZETE, PROBLÉMÁI	12
3. IFJÚSÁGI MUNKA	13
3.1. Ifjúsági munka céljai, feladatai.....	13
3.2. Ifjúsági munka tervezése (stratégia, cselekvési terv, monitoring).....	16
3.3. Közösségfejlesztés ifjúságformáló szerepe	17
3.4. Egyház szerepe az ifjúsági munka területén.....	18
4. PROJEKT TAPASZTALATAINAK BEMUTATÁSA, ELEMZÉSE.....	22
4.1. Projektgazda bemutatása	22
4.2. Beavatkozási területek bemutatása	23
4.3. Projekt célcsoportjának bemutatása.....	24
4.4. A projekt szakmai tartalmának bemutatása	25
4.5. Kutatási jelentés bemutatása, elemzése	36
4.6. Egyház szerepének elemzése.....	38
4.7. Következtetések.....	39
5. SZAKMAI AJÁNLÁSOK.....	40
5.1. Gyakorlati tanácsok szakembereknek	40
5.2. Jó példa bemutatása	44
5.3. Fogalomjegyzék.....	48

BEVEZETÉS

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán 2017. október 11-én támogatásban részesült az EFOP-5.2.2-17 kódszámú transznacionális együttműködést célzó felhívás keretében az EFOP-5.2.2-17-2017-00007 azonosítószámú, „Transznacionális együttműködés megvalósítása a Kárpát-medencében, településeink és Kelet-Nógrád fejlődéséért” című projekt megvalósítására.

Nógrád megye, valamint a térség gazdasági előmozdításához nélkülözhetetlen a térség társadalmi felzárkóztatása. Mivel az ifjúsági korosztályok nemzetünk felemelkedésének és társadalmunk megújulásának meghatározó alapját jelentik, így a projektgazda Plébánia elsődleges célként a térségben ifjúsággal foglalkozó szakemberek összefogását, nemzetközi együttműködések kialakítását, jó példák megismerését és ezek szakmai hasznosítását tűzte ki célul. Mindezt annak érdekében, hogy az ifjúság problémáira reagálva nemzetközi együttműködést alakítson ki az őket megsegítő, támogató szervezetek együttműködésének erősítésére.

Jelen módszertani összefoglaló a projekt megvalósítása során feltárt problémákat, azokra érkező megoldási javaslatokat, valamint az ifjúsági munka területén az egyház szerepét és lehetőségeit foglalja össze, hiszen az egyházközösségek működése, tevékenységei nagyon jó példája a helyi, vidéki összefogásnak, az együttgondolkodásnak.

Európai Unióra, Magyarországra és - a projektgazda határmenti földrajzi helyzetéből és kapcsolatrendszeréből adódóan - Szlovákiára kiterjedő ifjúságpolitikai kitekintést követően, ismertetésre kerül az ifjúsági munka célja, feladata, tervezése, kiemelve az egyház közösségformáló szerepét.

Bemutatásra kerülnek a projekt megvalósításának főbb állomásai, a projekt tapasztalatai, valamint a szakmai szereplők együttműködésének hatására kialakult – az ifjúsággal kapcsolatos – szakmai ajánlások. A sóshartyáni Római Katolikus Plébánia ifjúságot összefogó tevékenysége jó példaként szolgálhat, hiszen a felelősségvállalás és részvétel, a kezdeményező és cselekvőképesség a közösségfejlesztés legfontosabb területe.

A projekt megvalósítása során létrejött együttműködések eredménye:

- Innovatív gyakorlatok, fejlesztések átadása, közös megvalósítása
- Együttműködő partnerektől való tanulás, bevált gyakorlatok átvétele, tapasztalatcsere hasznosítása
- Szakmai szereplők kompetenciáinak fejlesztése

1. KITEKINTÉS

1.1. Ifjúságügy az Európai Unióban

Az Európai Unió évtizedek óta kiemelt figyelmet fordít az ifjúságot érintő kérdésekre. Az ifjúságpolitika terén megvalósuló uniós fellépések jogalapját Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 165. és 166. cikke képezi. Az ifjúságpolitika alapvetően tagállami hatáskörbe tartozik, azonban ezen a területen is érvényesül a tagállamok szakpolitikájának közelítése, a kiemelt célok érdekében tett együttes erőfeszítések, közös programok.

A tagállamok közötti együttműködés és koordináció kereteit az Európai Bizottság által 2001-ben kiadott Fehér Könyv („Új lendület Európa fiataljai számára”) jelölte ki, amely négy terület fejlesztésével javasolta az ifjúságpolitikák és végső soron az ifjúság helyzetének javítását. Ez a négy terület (1) az ifjúsági részvétel, (2) információ, (3) önkéntes tevékenység és a (4) fiatalok jobb megértése. Az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés kereteiről a Tanács különböző időszakokra vonatkozóan állásfoglalásokat ad(ott) ki:

- „Resolution of the Council and of the representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council of 27 June 2002 regarding the framework of European cooperation in the youth field (2002-2009)”
- „A Tanács állásfoglalása (2009. november 27.) az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről (2010-2018)” (Hivatalos Lap C 311., 2009.12.19., 1-11. o.)
- „Az Európai Unió Tanácsa és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés keretéről: A 2019 és 2027 közötti időszakra szóló uniós ifjúsági stratégia” (2018/C 456/01)

A Bizottság által elfogadott Ifjúsági Stratégia tényként állapítja meg, hogy a fiatalok képezik a társadalom egyik legkiszolgáltatottabb csoportját, másrészt rávilágít arra, hogy a fiatalok az öregedő társadalmunk értékes erőforrásai.

A stratégia fő célja az együttműködés és a már életbe léptetett intézkedések hatékonyságának a javítása, valamint további előnyök kínálása a fiatalok számára az Európai Unióban.

Elsősorban a következő 3 célkitűzés köré épül:

- több és egyenlő esély biztosítása a fiatalok számára az oktatásban és a munkaerőpiacon;
- a fiatalok aktív társadalmi részvételre való ösztönzése, a lehetőségekhez való hozzáférés javítása
- kölcsönös szolidaritás erősítése a társadalom és a fiatalok között.

E célkitűzéseket a következőképpen kell elérni: párbeszéd előmozdítása a fiatalok és a döntéshozók között, a társadalmi beilleszkedés megerősítése és a fiatalok uniós politika alakulásában való részvételének a biztosítása.

Ebből a célból a fiatalokat megcélzó **specifikus kezdeményezéseket** és az **ifjúság szélesebb körű figyelembevételére irányuló kezdeményezéseket** ösztönzi az Unió a következő 8 területen:

- oktatás és képzés;
- foglalkoztatás és vállalkozói tevékenység;
- egészség és jólét;
- a fiatalok részvétele az EU demokratikus folyamatában és a társadalomban egy specifikus uniós strukturált párbeszéd keretében;
- önkéntes tevékenységek;
- társadalmi befogadás;
- az ifjúság és a világ. Az intézkedések a fiatalok abban való támogatására irányulnak, hogy az EU-n kívül is bevonódjanak, illetve fokozottabban részt vegyenek az éghajlatváltozáshoz, a nemzetközi együttműködéshez és az emberi jogokhoz hasonló területeken;
- kreativitás és kultúra.

Az EU ifjúsági stratégiájának fő végrehajtási eszközei a következők:

- egymástól való tanulás az uniós országok között;
- igazolt tényeken alapuló ifjúságpolitika;
- nyomon követés és jelentés;
- párbeszéd a fiatalokkal;
- az Erasmus+ programhoz hasonló uniós programok mobilizálása.

Az Erasmus+ program az Európai Unió ifjúsági támogatási rendszere, az európai oktatás, képzés, igazságügy és sport támogatására irányuló program, melynek célja, hogy lehetőséget biztosítson az ifjúsági korosztálynak arra, hogy tanulmányokat folytasson, képzésben legyen részt és tapasztalatokat szerezzen külföldön. Az Erasmus + Program a 13 és 30 év közötti korosztályt jelöli meg ifjúsági korosztályként.

A program célja a munkanélküliség visszaszorítása elsősorban a fiatalok körében, a fiatalok demokratikus szerepvállalásának ösztönzése, az iskolai lemorzsilódások csökkentése, az EU partnerországaival való együttműködés és az EU és partnerországok közötti mobilitás előmozdítása. Az innováció, sz együttműködés és a reformok támogatása.

1.2. Ifjúságügy Magyarországon

Az elmúlt években lefolytatott magyar ifjúságkutatási elemzések tapasztalatai megegyeznek az Európában mért fő tendenciákkal. Az ifjúsági korosztályok változékony csoportot alkotnak, egyre később lesznek a munkaerőpiac szereplői, később alapítanak családot; változtatják a munkával és a tanulással töltött időszakokat; egyéni életútjaik sokkal változatosabbak, mint ezelőtt valaha. Az iskolának, az egyetemnek, a munkahelynek és a társadalmi környezetnek nincs már olyan integráló szerepe, mint korábban. A fiatalok egyre később válnak teljesen önállóvá életük során. Mindez tükröződik az ifjúság életérzésében: a bizonytalan jövőérzetben, a jelenlegi döntéshozó rendszerekbe vetett bizalom elvesztésében, a közéletben vagy az ifjúsági szervezetekben való hagyományos részvételi formák iránt érzett elégedetlenségben.

A fenti folyamatokat felismerve és értékelve láthatóvá vált, hogy szükség van egy kormányzati ciklusokon átívelő felső szintű stratégiára, az ifjúságpolitikával kapcsolatban egy jelentős, modern és progresszív változásra. Magyarországon is szükség volt arra az egyre inkább előregedő társadalomban, hogy az ifjúságra, mint korszerű, innovatív tudással rendelkező erőforrásra tekintsenek. 1989 és 2010 között Magyarországon nem volt hosszabb távra szóló ifjúsági startégia, azonban a fenti helyzetet felismerve és kezelve a kormány megalkotta a nemzeti ifjúsági startégiát, melyet a parlament 88/2009. sz. határozatával fogadott el. (2009. X. 29.)

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024 tizenöt éves időtávban fogalmazza meg az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos társadalmi célokat és az ehhez kapcsolódó – főként állami – feladatokat. Ezek alapján 3 fő célt tűzött ki a stratégia:

- az ifjúsági korosztályok sikeres társadalmi integrációjához szükséges környezet fejlesztése
  - családi környezet kialakulásának és biztonságának erősítése
  - a fiatalok munkavállalásának és önálló egzisztencia elérésének elősegítése
  - a kirekesztés, a kirekesztettség esélyeinek csökkentése, a társadalmi mobilitás lehetőségének bővítése
- az ifjúsági szakma és az ifjúsági civil szervezetek munkájának elősegítése
  - az ifjúsági szolgáltató szervezetek feladatellátásban való részvételéhez szükséges feltételek megteremtése, az ifjúsági korosztály tagjai tapasztalatainak bevonása
  - Átlátható, ellenőrizhető és hatékony ifjúsági forráselosztási rendszer kialakítása

- Az ifjúságpolitika jogi, igazgatási és intézményi feltételrendszerének korszerűsítése
- Az ifjúsági korosztályok és közösségeik érvényesülésének elősegítése
  - Tanulás és környezte. Versenyképes tudás biztosítása és az önálló élethez szükséges kompetenciák fejlesztése.
  - Az ifjúsági korosztályok társadalmi és egyéni felelősségének, tudatosságának fejlesztése, integrációjuk segítése, közösségeik támogatása.

A hazánkban 2008-ban kidolgozott Nemzeti Ifjúsági Stratégia a következő meghatározást teszi: „A stratégia célcsoportja – annak kiterjesztő értelmezésével – a kortárs csoport megjelenésétől a másokért való felelősségvállalásig terjed”. Az ifjúságra, mint önálló, döntésképes egyénekre tekint, a jövő alakítóira, ezért a stratégia célja, hogy a képességeik kibontakozásához ajánljon, kínáljon lehetőségeket.

Hazánkban az ifjúsági szolgáltatási környezet csak igen kis szeletét szabályozza jogszabályi előírás, annak ellenére hogy az ifjú korosztály idejének jelentős részét tölti az ún. harmadlagos szocializációs közegben. Az ágazati jogszabályok ugyan tartalmazznak speciális, az ifjúsági korosztályokra vonatkozó jogokat, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény meghatározza a „gyermek- és ifjúsági feladatokról való gondoskodást” a települési önkormányzatok számára, azonban ennek tartalmát nem rögzíti. A kormányzati szerepvállalás csökkenő tendenciája következtében a legtöbb ifjúsági feladatot a helyi közösségeknek, elsősorban az önkormányzatoknak és a civil társadalomnak kellene megoldania. Az ifjúsági intézményrendszer helyi szintjét az önkormányzati ifjúsági referensek, valamint az ifjúsági információs és tanácsadó irodák (ifjúsági irodák), ifjúsági információs pontok alkotják, melyek száma az elmúlt időszak támogatási rendszerének köszönhetően megnövekedett.

Jelen ifjúságpolitikai intézményrendszerben azonban a különböző szakmai szereplők közötti együttműködés azonban sokkal alacsonyabb szinten valósul meg, mint amennyire hatékony tudna lenni. 2012-ben ugyan megalakult a Nemzeti Ifjúsági Tanács, mint a magyarországi ifjúsági szervezetek ernyőszervezete, a fiatalok érdekképviseletét ellátó szervezet. A testület az ifjúság számára létrehozott olyan fórum, mely a fiatalok és ifjúsági szervezetek között, valamint a hazai és nemzetközi szereplőkkel döntéshozókkal és szervezetekkel való hatékony párbeszéd megteremtését tűzte ki céljául.

Az ifjúságot segítő szakmai szereplők együttműködése azonban jelenleg még „gyerekcipőben jár”. Az ifjúsági szakma hálózatos, együttműködési rendszerének kiépítése azonban nagyon fontos feladat, melynek egyik lépése a jelen projekt keretében elérhető eredmények kiaknázása és minél szélesebb körben történő kiterjesztése.

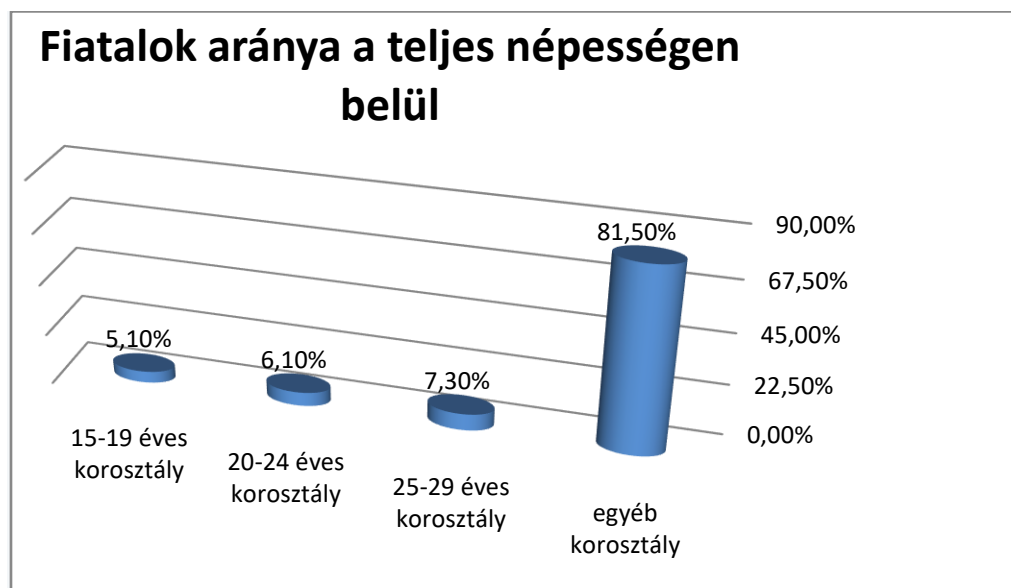

1.3. Ifjúságügy Szlovákiában

A magas arányú fiatal népességgel rendelkező Szlovákia az Európai Unió legfiatalabb országai közé tartozik. Hivatalos ifjúságpolitika 1992 óta létezik az országban. Célja, hogy elősegítse a fiatalok jobb jólétét és potenciáljának fejlesztését, különösen az iskolai órákon kívüli oktatási és képzési lehetőségek, a fiatal családok támogatása és a fiatalok új foglalkoztatási lehetőségei révén. Az ifjúságpolitika főbb irányvonalai az elfogadott 2014-2020 évekre vonatkozó ifjúsági stratégiában került rögzítésre.

Az ifjúság előmozdítása, az ifjúságpolitika koordinálása az Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztérium (MESRS) feladata. Az ifjúságpolitika transzvezális jellege miatt a különféle minisztériumok felelősek bizonyos, a fiatalokat érintő politikai területekért. Az ifjúságpolitikai korosztály a 0-30 év közötti fiatalok (Ifjúsági stratégia), de a különféle minisztériumok eltérő korosztályokat is kezelhetnek, a területük sajátosságaitól függően. IUVENTA (Szlovák Ifjúsági Intézet) a MESRS intézménye, amely felelős az ifjúságpolitika előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos különféle tevékenységekért.

A fiatalokkal folytatott munka és nevelésük megoszlik az állami és a civil szektor között. Az önkormányzatok általában felelősek minden polgárért (beleértve a fiatalokat is), és feladatuk a nemzeti politikák (a fiatalokat is érintő) végrehajtása területükön belül. A közszférát nonprofit szervezetek képviselik, amelyek közül néhány csak gyermekekkel és fiatalokkal dolgozik.

Az Ifjúságpolitika irányítása

Az ifjúságpolitikát a Szlovák Köztársaság ifjúsági stratégiája határozza meg a 2014-2020-as időszakban, amely megismétli az Római Katolikus Plébánia Sóshartyán 3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26. EFOP-5.2.2-17-2017-00007

SZÉCHENYI 2020

EU ifjúsági stratégiájának (2010-2018) alapvető témáit. Az ágazatközi együttműködést az ifjúságpolitika terén két szakértői csoport biztosítja: minisztériumközi munkacsoport (YWGY) és a Gyermek és Ifjúság Bizottsága. A Szlovák Köztársaság ifjúsági stratégiájának végrehajtását a rendszeres ifjúsági jelentések értékelik. Az ifjúsági munka finanszírozását részben az ifjúsági programok (MESRS) fedezik, jelentős hosszú távú forrást az EU ifjúsági programjai is biztosítanak 1998 óta.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

A szlovák oktatásügyi tárca által elkészített dokumentum, amely a 2014 és 2020 közötti időszakban megvalósítandó ifjúsági stratégiát tartalmazza, megállapítja: a fiatalok – a 30 évnél nem idősebbek – az ország összlakosságának 37 százalékát adják, s ennek a csoportnak több mint 70 százaléka inkább más országban szeretne élni.

A kormánydokumentum készítői rámutatnak: a helyzet több tényezővel áll összefüggésben, egyebek mellett azzal, hogy Szlovákiában a fiatalok 34 százaléka munkanélküli, ami az egyik legmagasabb arány az Európai Unióban (EU), s az ebbe a korosztályba tartozók több mint fele hosszú távon, vagyis egy évnél tovább nem talál munkát. Eközben az otthon maradó fiatalok viszonylag későn válnak anyagilag függetlenné szüleiktől, a nők átlagosan 30 éves korukban, a férfiak pedig 30 és 35 éves koruk között önállósodnak.

Az ifjúsági stratégia a fennálló helyzet orvoslására három célkitűzést fogalmaz meg. Elsődlegesen a fiatalok foglalkoztatási lehetőségeinek bővítését, az adott korosztály képviselőinek a döntéshozatalba és a társadalmi életbe való nagyobb bevonását, illetve a társadalom a fiatalok iránti szolidaritásának támogatását.

A 2014–2020-as ifjúsági stratégia céljai és megközelítései:

- Ágazatközi megközelítés: Az ifjúságpolitika, mint az intézmények közötti együttműködés eredménye, amelynek hatásköre magában foglalja az ifjúságot érintő intézkedéseket.
- Részvétel: Az ifjúságpolitika a különféle kulcsszereplőkkel együttműködésben készül, konzultációban a fiatalokkal.
- Társadalmi integráció: Az ifjúsági stratégia az emberi jogok tiszteletben tartásán és védelmén, valamint a megkülönböztetés minden formájának megelőzésén alapul.
- A generációk közötti szolidaritás: A nemzedékek közötti szolidaritás és párbeszéd szükségessége a fenntartható fejlődés és a különféle népességcsoportok igényeinek kielégítése érdekében.
- A valódi igények figyelembevétele: A stratégia a fiatalok és a szakértők tényleges szükségleteinek és véleményeinek tükrözésén alapul.

A 2014–2020-as ifjúsági stratégia pillérei:
Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

- a) Befektetés az ifjúságba (lehetőségek teremtése a fiatalok számára különféle területeken
- b) Az ifjúság felhatalmazása (a fiatalok támogatása holisztikus, önálló fenőtté váláshoz stb.)

Az ifjúságpolitika előkészítéséért, végrehajtásának koordinálásáért, nyomon követéséért és értékeléséért a Szlovák Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kutatási és Sportminisztériuma (a továbbiakban: MESRS) felel. A MESRS egyéb feladatai a 2014–2020-as ifjúsági stratégiával kapcsolatban:

- a 2014–2020-as ifjúsági stratégia végrehajtása a következő területeken: oktatás, részvétel és ifjúsági munka;
- feltételeket teremt az ifjúsági munka szisztematikus fejlesztéséhez (a formális oktatási folyamaton kívül);
- irányítja és irányítja az ifjúságpolitika terén az állampolitikával foglalkozó minisztériumközi munkacsoport (továbbiakban IWGY) tevékenységeit;
- támogatja az ifjúsági jelentés elkészítéséhez kapcsolódó kutatási tevékenységeket.

Összegzés: Az Európai Unió ifjúsági stratégiáját és a különböző nemzeti ifjúsági stratégiákat összevetve (illetve az azokat megalapozó felméréseket, kutatásokat elemezve) megállapítható, hogy az EU fiataljainak túlnyomó többsége hasonló problémákkal küzd, a világ globalizációjából adódóan más hozzáállást képviselnek, mint a korábbi években, ugyanakkor más jövőképpel is rendelkeznek. A stratégiák alapján látható, hogy a dokumentumok tartalma minden Tagállam esetében társadalmi elvárásokon alapult. Ebből adódóan az ifjúságot érintő problémák és azok megoldására irányuló stratégiák hasonlóak minden Tagállam esetében:

- oktatás, képzés (a helyi és a határon átívelő hálózatos anyanyelvű oktatási, képzési rendszer feltételeinek működtetése)
- munkaerő-piaci kereslet-kínálat (gazdasági lehetőségek, munkahelyek, határ menti régiók migrációs potenciálja)
- ifjúsági mobilitás, belföldi és nemzetközi kapcsolatok (migráció, új kommunikációs kapcsolatok, intézményesített hálózatépítés)
- ifjúsági szerveződés (egyesületi élet, önkéntesség, partnerszervezetek) valamint érdekvédelem, érdekképviselet.
- mentális közérzet, családi értékek (testi és lelki állapot, gyermekvállalás)

Az egyes területek tematikus céljai:

- Oktatás: A formális és nem formális oktatás támogatása az alábbi eszközök segítségével: pedagógiai és anragógiai kompetenciák eredményeinek érvényesítése a gyermekek és fiatalok oktatásának képesítésére; az egész életen át tartó tanulás komplex befogadó környezetének kialakítása, ösztönzése. Nemzetközi tapasztalatok megismerésének lehetősége a fiatalok számára, ezáltal motivációjuk fejlesztése a globális kihívások megoldásában való részvételre helyi és nemzeti szinten zajló ifjúsági tevékenységek útján.

- Foglalkoztathatóság: fiatalok orientációjának növelése a munkaerőpiacon (karrier-taácsadás), az állami foglalkoztatási szolgáltatások javítása, munkaadók támogatása az új munkahelyek létrehozásában azzal a céllal, hogy növeljék a fiatalok számára létrehozott munkahelyek számát. A fiatalok kreativitásának és vállalkozókészségének ösztönzése a gyakorlati és pozitív információk terjesztésével.
- Részvétel: A fiatalok társadalmi, nemzeti, regionális és helyi szintű részvételének, innovatív formáinak ösztönzése. Partnerségi megközelítés kialakítása a fiatalok számára az iskolai környezetben, az oktatási rendszer minden szakaszában. A fiatalok részvételének biztosítása tájékoztatás és tanácsadás révén az őket érintő kérdésekben. A fiatalok számára érthető nyelven történő információszolgáltatás annak érdekében, hogy nagyobb számú szervezett és nem szervezett fiatal bevonása történjen meg.
- Egészség és egészséges életmód: A fiatalok egészségének javítása, egészség védelmének fontossága, amely elsősorban a betegségek, sérülések, erőszak és bűnözés megelőzésének tudatosítását, valamint az egészséges életmód oktatását foglalja magában. A hatékony együttműködés feltételeinek megteremtése az összes ágazat között (horizontálisan és vertikálisan) és egy egész társadalomra kiterjedő megközelítés révén támogatni megvédeni és javítani a fiatalok egészségét.
- Társadalmi befogadás: A fiatalok társadalmi kirekesztését eredményező tényezők tanulmányozása, azok formáinak és következményeinek értékelése. A társadalmi kirekesztés által érintett vagy fenyegetett fiatalok igényeinek megismerése, komplex kezelése. A fiatalok társadalmi kirekesztésének kiküszöbölését és megelőzését célzó intézkedések, eszközök és szolgáltatások tartalmának és mértékének meghatározása. A meglévő intézkedések minőségének javítása, a meglévő intézkedések, eszközök és szolgáltatások összekapcsolása és új szolgáltatások létrehozása.
- Önkéntesség: A különféle csoportokból származó fiatalok önkéntességben való részvételének növelése változatos önkéntes lehetőségek létrehozásával, amelyek tükrözik a fiatalok aktuális szükségleteit és tendenciáit és biztosítják a fiatalok fenntarthatóságát az önkéntességben.
- Ifjúsági munka: Az ifjúsági munka értékének és előnyeinek elismeréséhez veteő tevékenységek támogatása hosszú távon (pénzügyi szempontból is) és az ifjúsági munka előnyeinek kommunikálása a különböző célcsoportok felé. Az ifjúsági munka területén aktív intézmények és szervezetek együttműködésének támogatása, hangsúlyozva a helyi és regionális önkormányzatok bevonását az ifjúsági munka szélesebb körű társadalmi hatása érdekében.

Az ifjúságot érintő kérdések skálája az EU és a tagállamok szintjén egyaránt ágazatpolitikákon átívelő megközelítést kíván. Az ifjúságpolitika nem tud előrelépni a többi ágazattal való eredményes koordináció nélkül. Másrészt az ifjúságpolitika sok területen – például gyermek- és családpolitika, foglalkoztatás, egészségügy terén – hozzá tud járulni az eredményekhez. Az ágazatközi együttműködést a helyi és regionális szereplők körében is fejleszteni kellene, hiszen ezek nélkülözhetetlenek az ifjúsági stratégiák megvalósításához. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy az egyes ágazatok fejlesztéspolitikájában

egységesen jelenjenek meg az ifjúságot érintő kérdések. A települési, térségi szinten pedig az egyes intézmények és szervezetek, szolgáltatásaikat, programjaikat és projektjeiket összehangolva, közös stratégia mentén valósítsák meg. Ezt felismerve valósította meg Római Katolikus Plébánia Sóshartyán jelen projektjét, melynek célja a környező, ifjúsággal kapcsolatban álló szervezetek munkájának összehangolása, a tapasztalatok kölcsönös megosztása.

2. IFJÚSÁG HELYZETE, PROBLÉMÁI

Ahogy az előző fejezetből is látható az európai, a szlovák és a magyar ifjúságpolitika, az általuk elkészített startégiák átfogó és tematikus céljai lényegben nem különböznek egymástól. Ennek az az oka, hogy a mai fiatalság jelentős részét ugyanazok a hatások érik, ugyanazok a problémák foglalkoztatják őket, szemléletmódjuk az őket körülvevő társadalom változásaihoz igazodik. Éppen ezért jelen fejezetben egységesen mutatjuk be a legjelentősebb hatásokat, problémákat, megjelenítve az esetleges eltéréseket.

A különböző európai országok fiataljai egyre kevésbé különböznek egymástól. A hagyományos értékek (pl. politikai ideológiák, tradicionális házasság, vallás) már divatjamúltak a fiatalok körében. Elsősorban saját maguk és szűkebb környezetük problémái érdekélik, csekély az elkötelezettségük a társadalmi problémák iránt. A fiatalok kettős módon viszonyulnak az egészséghez: önpusztító életmódot folytatnak (cigi, alkohol, drogok), de azért törődnek az egészségükkel is. Médiafogyasztási szokásaik jellemzően a közösségi oldalak látogatásában, az internet világában csúcsosodik ki, a nyomtatott sajtó számukra már kevésbé népszerű. Az internet fontos szerepet tölt be életükbe, ez a generáció már nem tudja elképzelni életét nélküle. Ezzel szemben a társadalmi aktivitás, akár civil szervezeti tagként, akár csak résztvevőként nem közkedvelt időtöltés a fiatalok körében.

A mai fiatalok és a korábbi generációk közötti legnagyobb különbséget az életcélok jelentik: a hagyományos életcélok – mint a családalapítás, gyerekvállalás, ingatlanvásárlás – egyáltalán nincsenek az elsődleges prioritások között, ezeket jóval későbbre halasztják életükben. Ugyanakkor a társadalom és szűkebb környezetük helyzete egyébként központi szerepet tölt be az életükben. Ez megnyilvánul a munkahely kiválasztásánál is, mert fontos számukra a társadalomra és a helyi közösségre gyakorolt pozitív hatása, mivel azokhoz a munkáltatókhoz akik befogadók, támogatják a sokszínűséget és ahol motiváló a környezet sokkal hűségesebbek a fiatalok.

Generációjuk legsúlyosabb globális problémémának a fiatalok a következőket tartják (Global Shapers Annual Survey (2017)): klímaváltozás, környezet pusztulása, háborúk, esélyegyenlőtlenségi problémák, szegénység, vallási konfliktusok, kormányzati korrupció

A magyar és szlovák nemzeti felmérések alapján elsődleges probléma számukra:

- Létbizonytalanság

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

- Szegénység
- Pénztelenség
- Alacsony kereset

Az anyagi javakkal összefüggő dolgokon túl az értéktelenséget látják napjaik problémájának. A kilátástalanságot és bizonytalanságot megélt fiatalok jövőképe egyértelműen nehézségekkel teli, miközben az önállósodás és függetlenedés komoly kihívásával is meg kell küzdeniük. Ezzel párhuzamosan pedig nem csupán a kilátástalan jövő, de a tényleges megélhetési nehézségek, szegénység is meghatározó elemei a fiatalok által felrajzolt korosztályi problémaképnek. Értékek közül a szerelem, a család, a barátok a legfontosabbak, és a közösségi problémák, a vallás a legkevésbé.

A legjelentősebb ifjúsági problémák közé tartoznak az alkohol- és drogfogyasztáshoz kapcsolódó aggodalmak is. A fiatalok saját bevallásuk szerint is súlyos korosztályi problémának gondolják a tudatmódosító szerek elterjedését és mindennapos használatát, mellyel összefüggésben a bűnözés is problémaként jelenik meg.

A magyar fiatalok igen borúsán látják a jövőt, ugyanis nem látnak kitörési lehetőségeket hazánkban. Éppen ezért jelentős részük külföldön képzelel el életét, mások a mának élnek, fürkészik az újdonságokat, amik kizökkenhetik őket a szürkeségből.

Mivel a fiatalok a jövő társadalmának alappillérei ezért rendkívül fontos a fiatalok segítése az „én” felfedezésében, az életcélok megalapozásában, és a társadalomba való beilleszkedésben. Ebben nagy támogatást nyújt az ifjúsági munka, nagy segítséget nyújtanak az ifjúsággal foglalkozó szakemberek. A hatékony segítség mikéntje azonban személyfüggő, az adott egyén életkörülményeitől, életfelfogásától nagymértékben függ. De létrejöhet egy olyan hatékony együttműködés a szakmai szereplők részvételével, amely jó példákkal, módszerekkel tudja egymás munkásságát és közvetve az ifjúságot segíteni.

3. IFJÚSÁGI MUNKA

3.1. Ifjúsági munka céljai, feladatai

Az ifjúsági korosztályokat ma alapvetően 3 hatáscsoport mintája befolyásolja:

- a család (elsődleges szocializációs terep),
- az iskola, óvoda, munka (másodlagos szocializációs terep),
- és a szabadidős szféra (harmadlagos szocializációs terep).

A különféle színterek között különbségek fedezhetők fel a nevelési módszerekben, a jellemző tevékenységformában, a légkör, a kapcsolatok rendszere között. A szocializációs terek az ember életében a fenti sorrendben jelennek meg és befolyásolják az egyén gondolkodás – és viselkedésmódját.

Az elsődleges szocializációs terep a család egy olyan csoport, melybe az egyének beleszületnek, a személyiségfejlődés szempontjából a legmeghatározóbb közeg. A szülő-gyerek kapcsolatának főbb jellemzői: az érzelmek, a biztonság, a kölcsönösség, a harmonikus kommunikáció és a kiszámíthatóság teszi lehetővé a gyermek számára, hogy alapvető érzelmi és viselkedésbeli mintákat sajátítson el, ezáltal felkészüljön a társadalomban való részvételre.

A gyermek fejlődésével újabb szocializációs közegek jelennek meg az egyén életében. A bölcsde, óvoda és iskola az egyén szocializációjának intézményes szinterei. Az iskolának többnyire deklarált célja, hogy a tanulók elsajátítsák, vagy éppen magasabb szinten rendezzék, tudatosítsák mindazokat az információkat, készségeket, értékeket, kialakíthassák kompetenciáikat, amelyeket a társadalom fontosnak tart. A szocializáció nem ér véget az iskola befejeztével, hanem a késői szocializációs hatások a munkahelyen, a választott pályával kapcsolatban érvényesülnek.

A harmadlagos terep a szabadidős tevékenységek közege, a kortárs csoportok, a plázák, az internet, a média, a kisközösségi együttműködés stb. világa. Ez a közeg sokban különbözik az elsődleges és másodlagos közekegtől. Ez az egyetlen olyan társas színtér, ahol a fiatal egyenlőségen alapuló viszonyokra számíthat, ellentétben a szülővel, vagy a tanárral szembeni függő viszonyal. Fő jellemzője az önkéntesség, a kapcsolatok szabadon köthetők és oldhatók. E harmadlagos terep az ifjúságügy, az ifjúsági munka területe.

Az ifjúsági munka azon tevékenységek összessége, amelyek közvetlen szereplője az egyén, középpontjában az egyén áll. Feladata a fiatalok igényeinek, szükségleteinek kielégítése. Mindazon tevékenységek összefoglaló elnevezése, amelyek az ifjúsági korosztályok és a velük közvetlen kapcsolatban lévő szereplők közötti interakciókban jelennek meg. Az érintett korosztályok élethelyzetéből adódó sajátos problémáinak megoldását, társadalmi részvételük kialakítását segítő, az ő részvételükre és sajátos szakmai eszközrendszerre alapozó társadalom-közösség- és egyéni fejlesztő, segítő munka.

Tágra értelmezhető kifejezés, ami számos társadalmi, kulturális, oktatási, környezetvédelmi és/vagy politikai jellegű tevékenységet lefed a fiatalokért és velük együtt, csoportos vagy egyéni szinten. Olyan társadalmi tevékenység, ahol egyrészt a fiatalokkal foglalkoznak, vizsgálva a társadalmat, ahol élnek; másrészt támogatják a fiatalok aktív részvételét és bevonásukat a közösségbe és a döntéshozatalba.

Fontos szempont, hogy motiválnia és támogatnia kell a fiatalokat abban, hogy megtalálják saját maguk számára a megfelelő jövőképet, életutat, követni tudják céljaikat, ezáltal nemcsak személyes fejlődésükhöz, de tágabb értelemben az egész társadalom fejlődéséhez is hozzájárulnak.

Ezen eredmények elősegítése érdekében az ifjúsági munkának hozzáférhetőnek, nyitottnak és rugalmasnak kell lennie. Támogató közeget kell életre hívnia, olyat, amely vonzó, kreatív és biztonságos, amiben a fiataloknak lehetősége van fejlődésre, és amiben segítségre számíthatnak. Az ifjúsági munka fókuszában a fiatalok állnak, a tevékenység rájuk összpontosít. Más ágazatokkal partnerségben és együttműködésben kell működnie, számos pozitív hatása van az egyes személyek, közösségek és általában a társadalom

számára. Eredményeként változásokat okozhat helyi szinten, hozzájárulhat az innovációhoz, a fiatalok jólétéhez, fokozza a valahova tartozás érzését és megerősíti a fiatalok arra vonatkozó képességét, hogy számukra előnyös döntéseket hozzanak meg; támogatja számos készség, kreativitás, kritikus gondolkodás, konfliktuskezelés fejlesztését; elősegíti a sokféleséget és hozzájárul az esélyegyenlőséghez, a társadalmi kohézióhoz.

Az ifjúsági tevékenység háromféle csoporttal áll viszonyban:

- (közvetlenül) az ifjúsági korosztályokkal – ez az ifjúsági munka;
- az ifjúsággal foglalkozó szakmai közösséggel és az állam ifjúsági szeptével (kormányzat, önkormányzat stb.), - ez az ifjúsági szakma;
- illetve az ifjúsági tevékenységek határterületeivel – ez az ifjúságügy.

Jelen tanulmányban elsősorban az ifjúsági munkával foglalkozunk, az ifjúságügy területét csak kitékintésként ismertettük. Ennek oka, hogy a projekt megvalósításának célja is az volt, hogy a különböző - közvetlenül az ifjúsággal, ifjúsági munkával foglalkozó – szakembereket összehozza. A szakmai szereplők közösen értelmezzék, elemezzék az ifjúság helyzetét, problémáit és közösen találjanak megoldást megsegítésükre.

Az ifjúsági munka területei:

- Ifjúsági informális tanulás: Az informális tanulás olyan tanulási forma, ahol maga a tanulás mint folyamat elvész a más jellegű cselekvésben, tartalmakban. Ez a tanulási forma elsősorban közösségben végezhető hatékonyan és eredményesen. Fő célja, hogy a társadalmi, kulturális normákat átörökítse, fejlessze. Ez a fajta ifjúságsegítő tevékenység ugyan csoportban történik, de az egyén fejlődését tekinti értéknek.
- Ifjúsági szolgáltató tevékenység
  - komplex ifjúsági információs és tanácsadó szolgáltatás
  - egyéb információs, tanácsadói szolgáltatás (beleérte a ifjúsági pontokat, mobil szolgáltatásokat)
  - egynapos programszolgáltatások
  - többnapos programszolgáltatások (táborok)
- Személyes ifjúságsegítő tevékenység
- Ifjúsági közösségfejlesztő tevékenység: Társadalomban élve valamennyien részesei vagyunk különféle szerveződéseknek, csoportoknak, társaságoknak. A terület az ifjúsági csoporttal, annak létrejöttével, fejlesztésével foglalkozik, különös tekintettel a meglévő ifjúsági közösségek belső helyzetére és fejlesztésére, az ifjúság körében lehetséges közösségi fejlesztőmunka eljárásaira. Az ifjúsági korosztályok tagjai ugyanis minél több helyi közösségben vesznek részt aktívan, összességében a hazai társadalmat erősíti különösen, ha az ifjúkori mintákat felnőtt korukra sem felejtik el. A közösségfejlesztésben nemcsak az önkifejezés a lényeg, hanem a közösségekben rejlő erő, közös erőforrás, amivel olyan dolgokat lehet megvalósítani, amit egyénileg nem. Így a közösségfejlesztés másik lényege a lokalitásban, a helyi, településszintű, vagy regionális cselekvésben és fejlesztésben jelölhető meg. A közösségfejlesztés

elsősorban a kezdeményező- és cselekvőképesség fejlesztését jelenti, amelyben kulcsszerepe van a embereknek, közösségeiknek és azok hálózatainak, valamint a helyi szükségletek mértékében a közösség fejlesztőknek is, akiknek bátorító-ösztönző, informáló, kapcsolatszervező munkája életre segítheti. Feltárhatja, kiegészítheti, megerősítheti a meglévő közösségi erőforrásokat.

- Helyi ifjúsági munka
- Ifjúsági projektek menedzselése
- Ifjúságszervezeti (és intézmény) vezetés
- Ifjúsági érdekképviselés, érdekérvényesítés
- Virtuális ifjúsági munka

3.2. Ifjúsági munka tervezése (stratégia, cselekvési terv, monitoring)

Az ifjúsági stratégiák és az erre épülő cselekvési tervek az ifjúsági korosztályok szükségleteit, igényeit kielégítő tevékenységek, szolgáltatások legfontosabb dokumentumai. A stratégiai tervezés mindig meghatározott cél érdekében megvalósítandó folyamat. Az ifjúsági stratégiák célja, hogy a jelen állapotának, igényeinek és lehetőségeinek tudatában a helyi közösség szándékait meghatározza egy-egy terület, ellátandó feladat funkcióinak és formáinak fenntartására vagy – ha hiányzik – megteremtésére. A stratégia a szükségletek, a feladatok, a megoldási módok számbavétele, továbbá olyan döntéshozatali elvek, irányok meghatározása, amely megvalósulása során a meglévő értékek megőrizhetők, a hiányosságok pótolhatók és az ifjúságügy területén megjelenő fejlődési tendenciák továbbra is biztosíthatók.

A stratégiai tervezés a jövő építésének a feltétele, s ez a tervezés folyamatos tevékenységként mindig hosszabb időintervallumot fog át. A stratégiai tervezés ugyanakkor nem az elvégzendő feladatok egymásutánisága egy elképzelt cél megvalósítása érdekében, hanem új szemlélet, amelynek segítségével az intézmény/település követni tudja a társadalomban történő változásokat.

Az ifjúsági stratégiák tartalma, konkrét tárgya a történelem folyamán változott a fiatalok társadalmi, gazdasági helyzetének megfelelően. Az ifjúsági stratégia cselekvési tervei mára leginkább a fiatalok, az ifjúsági korosztályok szükségleteit kielégítő tevékenységekre és a felnőtté válás folyamatának támogatására fókuszálnak.

A cselekvési tervek hatékonyságának alapfeltétele a folyamatos monitoring lehetőségének megteremtése (rendszeres véleménykérés, folyamatkövetés, kutatás, adatgyűjtés stb.)

- Milyen célokra és szükségletekre reagáltunk? És hogyan reagáltunk?
- Milyen beavatkozás lehetett hatással a szükségletekre, problémára?
- Milyen közbenső és végső célcsoportot kívántunk elérni?

- A stratégia valóban elérte-e a célcsoportot, és reflektált-e az igényeikre, folyamatokra?
- A terveknek, standardoknak megfelelően nyújtjuk-e a szolgáltatásokat, programokat?
- Hatékony volt-e a program megvalósítása?
- Hogyan változott a célcsoport helyzete az előre meghatározott mutatók alapján?

Az ifjúsági stratégia és cselekvési terv értékelése segít igazolni, dokumentálni és mérni az ifjúsági tevékenységeket és azok hatékonyságát. Hozzájárul a beavatkozások hatékonyságának és eredményességének növekedéséhez. Visszacsatolást és rendszeres értékelést biztosít a munkateljesítményről. A szolgáltatások, programok, akciók hitelességét és legitimitását növeli technikai, társadalompolitikai és közösségi szempontból.

3.3. Közösségfejlesztés ifjúságformáló szerepe

Valamilyen közösségbe mindenki tartozik. A család, a nagycsalád és a rokonság tagjai, az iskolákban megismert barátok, a sporttársak, az egyházak körüli aktivitások résztvevői joggal tekinthetők olyan közösségeknek, aminek az oda született vagy az oda járó óhatatlanul és automatikusan tagja. Az egyén egyszerre több közösségnek a tagjává válhat, a közösségek pedig sokfélék lehetnek.

Az ifjúsági közösségek alakulásának elsődleges színtere az iskola. A serdülőkor a felnőttektől való függetlenedési folyamat kezdete, ezért ebben az időszakban a kortárs csoportok szerepe és befolyása jelentős. Fontosabbá válnak a baráti kapcsolatok, az érzelmi támasz és az elköteleződés. Leginkább olyan társaságot választanak a fiatalok, ahol hasonló emberekkel találkozhatnak. Nagyon fontos, hogy az iskolában a tanulás mellett lehetőség legyen közös élmények átélésére. Az osztályközösség nem tekinthető ifjúsági közösségnek mivel az egy formális közösség, melyet „készen kapunk”. Az iskolákban az osztályokon kívül létrejövő ifjúsági közösségek azonban spontán módon, alulról építkezve szerveződnek, összetartó erejük a benne résztvevők hasonló mentalitásából, életkorából, érdeklődési köréből fakad.

Azt, hogy ki milyen csoport tagja szeretne lenni, sok minden befolyásolja, jelentős mértékben az érdekek és az értékek a meghatározók. Az ifjúsági közösségeknél figyelhető meg a legjobban, hogy milyen hatással van az egyénre egy közösség. Azzal, hogy a fiatalok cselekvően vesznek részt egy közösség életében, nő az önbecsülésük és magabiztosabbá válnak. A közösség további nagy előnye, hogy biztonságot nyújt a fiatalok számára mind fizikailag, mind lelkileg.

„Az ifjúsági közösségfejlesztés célja a fiatalok önbizalmának erősítése, cselekvési kedvük növelése, a közösség/település iránti felelősségérzet kialakítása, közösségeik önszerveződésének elősegítése és érdekeik nyilvános megjelenítése. Az ifjúsági közösségfejlesztés révén a fiatalok képesek lesznek bekapcsolódni a település életébe, a helyi kérdések alakításába, amely valódi részvételhez vezet”

Az ifjúsági közösségfejlesztés egyik fő célja a fiatalok tudatosabb életre való nevelése. Fontos továbbá, hogy az ifjúsági közösségfejlesztés reális kamaszkori igényekre és problémákra épüljön, mert a fiatalok nyitottabbak és motiváltabbak az aktív szerepvállalásra, ha a meglévő tudásukra alapoz a fejlesztő tevékenység.

3.4. Egyház szerepe az ifjúsági munka területén

Fiatalok az egyházban – Az egyház kihívásai

Az egyház a történelem során kimagasló módon hatott egy-egy kor, társadalom, közösség eszmevilágára, filozófiai rendszerére, sőt jogrendjére is. A mai társadalmakban az egyházak egyike a legelfogadottabb és legmeghatározóbb társadalmi-kulturális mintáknak, mely saját normák és törvényszerű cselekvések, mint istentisztelet, közös ünneplés nemcsak az összetartozást erősítik, hanem követendő mintát is adnak. Egyház a társadalmi élet szinte minden területén szerepet vállal. Az egyes, vallási alapon szerveződő közösségek óvodákat, iskolákat, felsőfokú intézményeket tartanak fenn, ifjúsági klubokat szerveznek, s mindebben a társadalom támogatását is maguk mellett tudhatják. Persze ugyanezt megteszik állami és civil szervezetek is, de az egyház lényeges előnye abban áll, hogy pusztán vallási alapon keresztül tud lépni a politikai, nyelvi, sőt fizikai határokon is.

A II. Vatikáni Zsinatot követő időszak általános szemléletmódváltást hozott az egyházi élet ifjúságpasztori területén. Míg korábban erőteljes hangsúlyba került a gyermekekkel való katekatikai szolgálat, addig a fiatalok, a fiatal felnőttek katekézise alacsonyabb rangot képviselt és foglalt magába. A II. Vatikáni Zsinat azonban felismerte, hogy bár a gyermekekre irányuló katekézisz jelentős és elengedhetetlen szolgálat, azonban ezen fiatalok nagy százaléka serdülőkorra elmarad a korábbi gyakorlattól, s végül elszakad az egyháztól. Mindez éppen azon pszichológiai fejlődési szakaszban történik, amelyben a személyes életterv, az identitáskeresés, az önismeret, a közösségi kapcsolatok kerülnek a fiatalok fókuszába. Ezen felismerés segítette egyházunkat azon paradigmaváltáshoz, mely végül a korábbi katekézisz hangsúlyokat a gyermekekről a fiatalokra helyezte át. S mindezt miért?

Amikor az egyház jövőjéről esik szó, akarva akaratlanul megjelenik a fiatalok kérdése, hiszen ők a jövő egyházának elsődleges tagjai. Ugyanakkor sokakban felmerülhet azon kérdés, miszerint hol vannak ma ezek a fiatalok? Hol van az az ifjúság, amely az egyház és a társadalom jövőjének alapját képezné? Amennyiben pusztán a statisztikai adatokra tekintenénk, akkor valóban észrevehető azon jelenség, miszerint a fiatalok száma erőteljesen csökkenő tendenciát mutat. Azonban nem szabad egyértelműen csak a statisztika szemével értékelni a jelenlegi helyzetet.

Elsőként fontos szem előtt tartani, hogy téves értelmezés lenne a vallás és a hit iránti nyitottságot és elköteleződést pusztán a fiatalok templomi szertartásokon való részvétele alapján megbecsülni és meghatározni. Ahhoz, hogy a fiatalok szerepét az

egyházban valóban vizsgálni tudjuk elsőként fontos annak meghatározása, hogy a fiatal hogyan látja az egyházat, milyen egyházkép él benne? Ez a módszer a vallásos demoszkópia, mely elsőként az egyének közötti, illetve az egyén és intézmény közötti viszonyt igyekszik görcső alá vetni, s azt pozitívtudományos módszerekkel feltárni.

A korábbi demoszkópiái kutatások alapján a fiatalok egyházzal alkotott képét általánosságban a homály és a negatív kritika, bizalmatlanság jellemezte. A kutatások több esetben rámutattak, hogy a mai fiatalság nem tud azon egyházi hagyományi keretben eligazodni, mely az egyház kezdete óta sajátjának tekint. Egy-egy hittanórai megbeszélés során számos alkalommal beigazolódott, hogy a fiatalok nagy része nem érti azon keresztény kifejezőmódot, melyet sokszor az egyház észrevétlenül is alkalmaz és használ. Ilyen például a felebaráti szeretet, irgalmasság testi-lelki cselekedetei). Elsődleges küldetés között szerepel annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy vajon mit vár el a fiatalság az egyháztól? Szociológiai szempontból általánosan megállapítható, hogy a fiatalok szívesen töltik szabadidejüket olyan közösségekben, melyben megtapasztalhatja a közelség, az összetartozás eszméjének élményét.

Így a demoszkópia három fontos területre hívja fel az egyházi ifjúságpasztoráció figyelmét:

1. Az egyháznak ismeretet kell szereznie azon a fiatalokra vonatkozó helyzetképről, melyben az ifjúsági munka történik.
2. Elengedhetetlen a fiatalok körében alkalmazott kommunikáció megismerése, tudatosítása és egyházi alkalmazása (audiovizuális, kép-hang, virtuális, online kommunikáció)
3. Szükséges figyelmet kapnia az információ-átvitel törvényeinek, miszerint a mai fiatalság sokkal több információval szembesül nap mint nap, mint amennyit befogadni képes. Az, hogy számára melyik információ bizonyul befogadhatónak az attól függ, hogy a közlés milyen hasznot ígér a befogadó számára. Ez természetesen érvényes a katekézis információira is.

A felvázolt elvárások után joggal merül fel a kérdés, hogy így melyek a legelőnyösebb találkozási formák Egyház és ifjúság között? Ehhez azonban szükséges a fiatalok alapproblémáira való reflektálás. A fiatalokkal való munka során egyértelműen kirajzolódik az elhúzódozó szocializációs folyamat általános tünete, mely sok esetben benső és külső konfliktushelyzet a fiatal számára. Benső konfliktusa az identitásfejlődés folyamán jelenik meg, míg külső konfliktusa a családtól való leválás, elszakadás által válik érzékelhetővé. Ezen konfliktushelyzet feloldására az Egyház saját egyetemes értékrendszerével tud reagálni, mely végül segítő és támogató funkció lehet a fiatalok élet értelmére vonatkozó kérdésfeltevésében.

Szintén alaptapasztalat, hogy a fiatalok számára a család, mint szocializációs tér egyre szűkebbé válik. A családi nevelő szerepét így sokkal inkább a társközösségek, az egykorúak közössége váltja fel és veszi át. Ezen jellemző alapprobléma tudatosítása és

az arra való reakció valós lehetőség az Egyház számára: ifjúsági közösségek, hittan csoportok, bázisközösségek szervezése, alapítása. A közösségekhez való tartozás élményének megtapasztalása alapvető igény és szükséglet az identitás alakulását biztosító folyamatokban.

Az élet értelmének kereső folyamatában fontos szerepet játszik azon igény kielégítése, miszerint a fiatal saját magát a társadalomba is el tudja helyezni, abba teljes mértékben be tudjon illeszkedni. Ezért az ifjúsági katekézisnek fontos eleme, hogy segítse a fiatalokat a társadalmi integrációban, illetve rá kell világítani arra, hogy a fiatal hogyan tud felelősséget vállalni saját életében.

Mindhárom alapprobléma sejteti azon új elvárásokat, mellyel az egyház szembesül akkor, amikor ifjúságpasztorációs tervet készít, melynek célja a hitbe, a vallásba való bevezetés. Ez azonban elképzelhetetlen azon szemléletváltás nélkül, miszerint az ifjúság mára nem a katekézis objektuma, hanem elsősorban annak szubjektumává vált, ami azt jelenti, hogy nem elégedhetünk meg azzal, hogy egy-egy fiatal „megnyer” az Egyház a hitnek, hanem azt kell elérnie, hogy a fiatalok egymás katekézájává váljanak, mivel ők maguk lesznek az Egyház szerves tagjai a jövőben.

Fiatalok a modern világban

A legtöbb vallás azon értékeket hangsúlyozza és emeli elérendő erényként az ifjúság elé, melyek az érett, felnőtt személyiség stabilitását szolgálják: szeretet, elköteleződés, szolidaritás, egymás támogatása, kölcsönösség, megbocsátás, hűség. Ezek a tulajdonságok és viselkedésmódok végül fontos szerepet játszanak az elkötelezett és elhivatott élet elérésében és megteremtésében. Mindemellett a vallásosságnak szintén jelentős szerep jut a morális, erkölcsi döntések felelősségteljes meghozatalában, valamint a csökkentheti a megoldhatatlannak tűnő egyéni és társas konfliktusok explodálását.

A XXI. század fiataljai bár sajátos pszichológiai, szociológiai és kognitív tulajdonságokkal bírnak és rendelkeznek a modern társadalom színterén, ennek ellenére mégsem tekinthetők önálló társadalmi rétegnek. Maga az ifjúság meghatározása is különbözőségeket mutat a társadalomtudományi kutatásokban. Szintén nehézséget okoz az ifjúság kor szerinti kategorizálása a szociális helyzet, valamint a tudományterületek diverzitása miatt.

Andorka Rudolf szociológus elmélete alapján azon személyek számítanak a fiataloknak, akik bár már túlléptek a gyermekkor határán, de még nem felelnek meg a felnőttkor elvárásainak; nem rendelkeznek állandó, stabil munkahellyel, nem alapítottak még családot, avagy nem rendelkeznek a felnőttek összes jogaival. Így az ifjúság olyan életkori szakasszá vált, mely a gyermekkor elmúltával a felnőttkorig tart. S ez nem pusztán a testi és lelki fejlődést foglalja magában, hanem elsősorban társadalmi státuszukra vonatkozik.

Ahhoz azonban, hogy az ifjúságpasztoráció elérhesse célját, fontos, hogy az egyház megcélzott korcsoportjával való küldetése egyetemes érvényt nyerjen, azt egységben szemlélje. Ehhez

elsősorban arra van szükség, hogy a társadalomban élő az ifjúsággal szembeni prekonceptiókon az egyház felülemelkedjen. Így amikor egyházi ifjúsági munkáról, szolgálatról beszélünk, akkor általánosságban megállapítható, hogy az ifjúságpasztoráció minden egyes területe, szereplője, intézménye, eszköze tiszta identitású, egymást erősítő, egymást szolgáló és egymást elismerő kapcsolat kell, hogy legyen.

Az egyetemes egyházzal együttműködve és egyetértve a Magyar Katolikus Egyház kitüntetett figyelmet szentel az ifjúság társadalmi, szellemi, érzelmi és hitbeli kibontakozásának elősegítésében. A II. Vatikáni Zsinat Gravissimum educationis című dokumentumában a fiatalok, mint az „egyház reménységei” jelennek meg. Míg a Magyar Katolikus Püspöki Kar Hitoktatási Bizottsága által megfogalmazott Magyar Katekatikai Direktórium elénk tárja az ifjúság nevelésével kapcsolatos legfontosabb célokat, feladatokat, valamint módszertani ajánlásokat. Ahhoz azonban az elmélet gyakorlattá tudjon válni szükséges, hogy elsőként egy olyan tervezet készüljön, melyben több alternatív lehetőség megjelenik a fiatalok elérésének céljaként.

Mivel a mai világ egyik sajátos jellemzője a dinamikus és gyors változás, ez érvényes a fiatalok életére is. Az egyház kiemelkedő feladata éppen abban nyilvánul meg, hogy ezen változások tényét megértse és felfedezze, illetve kiaknázza azon lehetőségeket, amelyek eszközként szolgálnak abban a nevelői szolgálatban, mely által támogató közeggé tud válni a fiatalok számára a világban való tájékozódásban. A világ által felkínált tájékozódási lehetőség diverzitása révén a fiatalok olyan széleskörű és sokszínű információval, ismerettel találkoznak, melyek sok esetben kiszorítják az ifjúság életéből a hit és a vallás által felkínált módszereket, lehetőségeket. Ennek ellenére a tapasztalat mégis azt mutatja, hogy a fiatalok vallási elkötelezettsége számszerűsítve csökkenő tendenciát mutat, de a spirituális igény ennek ellenére intenzíven él bennük.

Éppen erre a spirituális igényre és szükségre építve nyílik lehetősége az egyháznak az ifjúságpasztoráció területén akkor, amikor egy-egy fiatalnak valamilyen hosszútávú, szilárd döntést kell meghoznia, hiszen az egyház ifjúságsegítői tevékenysége során a jó döntés nyugalmát és a biztonságot adó értéket közvetít. Ezzel azonban nem csak személyes érettsége növekedhet, hanem a közösségi elköteleződése is, hiszen érzékeli, hogy saját helyzete kortársai körében is adekvát jelenség. Ezzel a felismeréssel a szociális élet területén, a társas kapcsolatokban is elindulhat az érzékenyítés dinamikája.

Összegzés:

Az egyházak és az általuk fenntartott szervezetek a közösségi igények és a felmerülő összetett társadalmi problémák hatékony kezelésében kiemelkedő szerepet töltenek be. A társadalmi folyamatok hatására fokozódó szükség van a formálisabb, kisebb-nagyobb közösségeket létrehozó, erősítő, támogató tevékenységekre. A közfeladatot ellátó intézményi struktúra szolgáltatásai a társadalmi igények nem teljes körére tudnak választ adni, a szolgáltatáshiányos területeken, továbbá a szolgáltatások "réseiben" (határterületeken) a szükségletek ellátása fejlesztést igényel. Az egyházi és civil szereplők

rendelkeznek megfelelő tapasztalatokkal a problémák kezelésében, a hátránykompenzációs tevékenységek, a fogyatékos személyek megszólítása, közösségbe vonása, a szemléletformálás és a hátrányos helyzetű személyek integrációja terén. Az egyházak szervezeti struktúrája egy-egy jó gyakorlat országos, hálózatszerű továbbadásának lehetőségét biztosítja. Jelen vannak a kórházakban a kórházlelkészség, a börtönökben a személyes segítségnyújtás által, és részt vesznek a szenvedélybetegség, a függőség megelőzésében, a fiatalok közösségbe vonásában, és az idősgondozás azon részében, amely még az intézményi kereteken kívül áll (önkéntes szolgálatok).

Az egyházak és egyházi szervezetek jelentős tevékenységet fejtenek ki a hátrányos helyzetű személyek befogadásában, a leszakadó rétegek támogatásában, életük megsegítésében, a mélyszegénységben és a többségi társadalomban élők közötti szociokulturális hátrányok csökkentésében. A hátrányok csökkentése mellett további cél a mélyszegénységben élők - köztük teljes családok és romák - felzárkóztatása, a gyermekek és fiatalok esélyeinek növelése, az egyedülálló idősök veszélyeztetettségének csökkentése, valamint a szegénység, a bűnelkövetés és a fizika-mentális leépülés esélyének a mérséklése. Romákkal való foglalkozások keretében képzések, programok során fejlesztik készségeiket, képességeiket, továbbá szemléletformálással segítik elő a társadalomba való sikeres beilleszkedésüket. Az egyházi szerepvállalás kiemelt jelentőségű a karitatív és önkéntes tevékenység, és a helyi közösségek megtartó erejének elősegítése terén.

A közösségfejlesztés terén elsődleges cél az érintettek aktivitásának, személyes részvételének előmozdítása, az önmaguk és családjaik helyzetéért viselhető felelősség megerősítése. Az ifjúsági munka és a közösségfejlesztés terén olyan programok megalkotására van szükség, amelyeknek közvetlen célja az érintettek önálló életvezetési képességeinek megerősítése, a munkaerőpiacra való belépést segítő munkakultúra kialakítása. Ezek nyomán szükséges a szegénység, a hátrányos helyzet átörökítését eredményező deprivációs ciklusok megtörése, a közösségi megoldások támogatása.

4. PROJEKT TAPASZTALATAINAK BEMUTATÁSA, ELEMZÉSE

Az Ifjúságügyi kitekintés és az ifjúsággal foglalkozó szakmai háttér bemutatását követően jelen fejezetben ismertetjük az EFOP-5.2.2-17-2017-00007 projekt során megvalósult tevékenységeket és azok hatásait, tapasztalatait.

4.1. Projektgazda bemutatása

Ifjúságkutatói adatok alapján a magyar lakosság közel 18%-a tartozik a 15-29 éves korcsoportba; ez az arány az Észak-magyarországi régióban, így Nógrád megyében is magasabb az országos átlagnál. Ugyanakkor ez a régió Magyarország legkevésbé fejlett régiói közé tartozik, Nógrád megye pedig a régión belül is számos mutatóban –

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

például bruttó átlagkereset, egy főre jutó GDP – az utolsó helyen áll. A megye számos kis lélekszámú települése az itt élő fiatalok számára nem tud szabadidejük megfelelő eltöltéséhez elegendő mennyiségű és minőségű programot, szolgáltatást biztosítani, nem alakulnak ki szoros ifjúsági közösségek, a fiatalok elszigetelődnek szűkebb és tágabb környezetüktől.

Sóshartyán Nógrád megyében, Salgótarjától 15 kilométerre délnyugatra fekvő – festői környezetben elhelyezkedő - kistelepülés. Lakónépességének száma 2019. január 1-i állapot szerint 953 fő. Etnikai okok és iskolai végzettség hiánya miatt erősen hátrányos helyzetű része az országnak. A község életében a vallásosság jelentős szerepet tölt be. A projektgazda Római Katolikus Plébánia Sóshartyán működése, tevékenysége a helyi, vidéki összefogás teremtő erejének kiemelkedő példája. A térség történelmi múltjának felkutatásában, a még élő hagyományok ápolásában, megismertetésében és népszerűsítésében, a közösségi összefogás, összetartozás erősítésében kiemelkedő szerepet tölt be az egyház. A projekt megvalósításával a plébánia az eddigi hitéleti tevékenységén kívül még nagyobb szerepet vállalt az ifjúság felkarolásában, a korosztály társadalmi integrációjában, a közösségfejlesztés összetartó erejének növelésében.

4.2. Beavatkozási területek bemutatása

A projekt fő célja: a környező szomszédos államokkal az ifjúsági együttműködések, a közösségfejlesztő szervezetek, egyházak közötti hálózati együttműködések, tapasztalatcserék erősítése, a meghatározott társadalmi kihívásokkal és azok kezelésével kapcsolatos rendelkezésre álló speciális szakmai tudásanyag bővítése. Szoros szakmai együttműködés kialakítása a határmenti ifjúság integrációja érdekében a partner szervezeteken belül.

Az ifjúsági korosztályokat ma alapvetően három hatáscsoport éri: a család, az iskola (munka) és a szabadidős szféra mintái. Ugyan az ifjúsági területen dolgozó szakemberek napjainkat érintő kihívásai ugyanazok, a 3. szocializációs terepként azonosított színterek szolgáltatásainak formája, a működési területekből fakadóan a bevonható csoportok létszáma, jellemzői különbözőségeket mutatnak, melyek a segítő szakemberek által használt eszköz- és módszertárban is azonosítható különbségeket feltételeznek.

A projekt megvalósítása során ezen eltérő szolgáltatási formák, eszköz-és módszertanok megismerése, együttműködések kialakítása, erősítése, kapcsolat kialakítás, jó példa megismerése történt az alábbi országokban:

- Szlovákia
- Románia

A külföldi országokon túl tanulmányutak során több hazai szervezettel is történ kapcsolatfelvétel, annak érdekében, hogy minél szélesebb körű információk álljanak rendelkezésre a szakmai szereplők munkájáról, másrészt minél szélesebb körben

felkutatásra kerüljenek azok a lehetséges együttműködő partnerek, akikkel a jövőben az „együttgondolkodás” megvalósítható.

4.3. Projekt célcsoportjának bemutatása

A projekt közvetlen célcsoportja a humán szolgáltatásokat nyújtó állami és nem állami intézményekben, szervezetekben (kivéve köznevelési és felsőoktatási intézmények) dolgozó szakemberek, beleértve civil szervezeteket, egyházi jogi személyeket, önkormányzatokat és nemzetiségi önkormányzatokat. Tehát mindazon szervezetek, intézmények, akik bármilyen erőforrást kínálnak az ifjúságsegítő tevékenységhez, valamint a kijelölt korosztály segítésére vállalkoztak.

A projekt keretében ifjúsággal kapcsolatban álló elsősorban kelet-nógrádi szervezetek képviselői, valamint szlovák partnerek bevonására került sor. A bevonásra kerülő alapítványok, egyesületek, szakemberek tevékenységük révén szoros kapcsolatban állnak a fiatalokkal, így szakmai tapasztalatuk, véleményük meghatározó a projekt által elérni kívánt eredményének szempontjából. A megvalósítás során a tanulmányutak szervezésének célja a „jó példával” szolgáló szervezetek tevékenységének, a szakmai szereplők munkájának megismerése volt.

Közvetett célcsoport:

- Ifjúsági korcsoportba tartozó személyek

A fiatal korosztály tagjai elsődlegesen tapasztalják a gazdasági, demográfiai és társadalmi változások, a globalizáció hatásait. Folytonos bizonytalansággal kell szembe nézniük az élet szinte minden területén, ennek ellenére azt várjuk tőlük, hogy megfelelő társadalmi kapcsolatokat alakítsanak ki, pozitív és innovatív gondolkodásukkal elősegítsék a gazdasági fejlődést. A fiatalok bizonyos területeken sokkal jobban képesek az alkalmazkodásra, messze meghaladják elődeik teljesítményét, más területeken pedig kevésbé képesek elfogadni és feldolgozni a rájuk nehezedő elvárásokat.

- Projekt beavatkozási területén élő fiatalok

Az észak-magyarországi régió gazdasági leszakadása, az itt jelentkező társadalmi különbségek a fiatalok életésélyeit jelentősen befolyásolja. A térség népessége folyamatosan csökken, melynek oka egyrészt a születések számának csökkenése, de ugyanilyen jelentős a térség alacsony népességmegtartó képessége és a munkalehetőségek csökkenése is. Jelentős különbségek mutatkoznak az eltérő településtípusokon, eltérő társadalmi helyzetben élők között. Egyre jobban kitolódik a tanulási időszak, az egzisztencia (a karrier) megszerzésére fordított idő, így egyre későbbre tolódik a házassági szándék. Az alacsonyabb iskolázottságú rétegre jellemzőbb inkább, hogy – kényszerből is – előbb állnak saját lábukra, alapítanak családot és vállalnak korábban gyermeket. Ez egyfajta „kiútkeresésként” értelmezhető, mely azonban további szociális problémákat (pl. munknélküliség) generál. Az ifjúság

megszólítása nem csak az ő érdekükben, hanem az adott települések, térség és megye gazdasági és társadalmi fennmaradása miatt is fontos.

4.4. A projekt szakmai tartalmának bemutatása

A projekt szakmai tartalma elsősorban arra épült, hogy az egyház összefogja a közösségfejlesztő szervezetek, humán szolgáltatásokat nyújtó állami és nem állami intézményeket, szervezeteket és közös problémafeltárást követően közös metódus mentén meghatározzák azokat a szolgáltatásokat, lehetőségeket, melyek hozzájárulnak a szolgáltatási potenciálok hatékony kiaknázásához, az ifjúsági szolgáltatások hálózatos, rendszerként való működésének kialakításához.

Koordinatív munkájával, kezdeményezésével a Plébánia elő kívánja segíteni a fiatalok és szervezetei, valamint a fiatalokkal foglalkozó intézmények egymásra találását. Felelősséget érez abban, hogyan lehetne a humán-erőforrást, a szellemi-cselekvési kapacitást a térség, megye jobblétének, a társadalmi-közösségi viszonyainak érdekében hatékonyabban működtetni. Hogyan lehetne a különböző egyházi és civil közösségek felől érkező megoldásokat, gyakorlatokat megosztani egymással.

Ennek érdekében Közművelődési, Közösségfejlesztő szakember koordinálásával műhelymunkák zajlottak. A műhelymunkák során az alábbi témakörökben történt „közös gondolkodás”:

2018. december 4.: Innovatív gondolkodásmód, énkép kialakítása, ifjúságot érintő problémakörök felmérése-lehetőségek

A műhelymunka során a társadalmi kihívások azonosításán túl, azok kezelésével kapcsolatos szakmai tapasztalatok megosztása volt a cél. Az ötletbörze alatt felszínre jutott problémák, problémakör enyhítésében, csökkentésében előbbre lépést hozhat az innovatív gondolkodásmód, egészséges énkép kialakítása. A cél elérése érdekében az egyéni kíváncsiság felkeltése, ébren tartása fontos feladat. A nyílt irányított problémamegoldó beszélgetés a megoldáskeresés mellett fejleszti a jó kommunikációs készséget, mely az önbecsülés, kapcsolatteremtés elengedhetetlen eszköze..

2018. december 8: A fiatalság és az internet, mint függőséget okozó tényező

Az ifjúságot érintő problémák közül az internetfüggőség szinte napról-napra egyre jobban terjed. A műhelymunka célja annak vizsgálata, hogy a probléma a fiatalokat milyen mértékben érinti. Milyen megelőzési lehetőségek, valamint hozzárendelhető szakmai segítő háttér áll rendelkezésre. A műhelymunka során a résztvevők közös javaslatokat fogalmaztak meg a probléma megoldására: prevenciók felvilágosító előadások, alternatív programok, önismereti tesztek)

1. december 13. Az önkéntesség társadalmi rétegződése, szerepe, fontossága, integráló pozitív szerepe

A műhelymunka célja: az önkéntesség, mint tevékenység megismertetése, az önkéntességben rejlő erők kiaknázhatósága, esélyteremtő lehetőségei, integráló pozitív szerepe. Az önkéntesség fajtái: gazdasági szervezetek által létrehozott kampányok, döntően civil szervezetek által végzett szociális, munkaerőpiaci, egészségvédelmi, gondozási, kulturális tevékenységek, aktív állampolgárok által a társadalmi problémák célzott megoldása. Napjainkban az önkéntesség egyre nagyobb szerepet játszik, ennek szélesebb körű, mélyebb megismerésére, a jól működő példák megismerésére a műhelymunka szakmai résztvevői körében igény mutatkozott, ezért a projekt kereteiben egy későbbi időpontban önkéntesség témájában konferencia került megrendezésre.

1. december 14. az ifjúság munkaerő-piaci helyzete Nógrád megyében

A nógrádi ifjúság munkaerőpiaci helyzetéről megállapítható, hogy a főbb problémát az alacsony képzettség, a kései önállósodás, az elvándorlás, az információ és motiváció hiánya okozza. A felvázolt problémákra a csoport részéről különböző megoldási javaslatok születtek a műhelymunka keretében: különböző támogató szereplő közötti együttműködések kialakításával, az életpálya szemléletű komplex rendszerű motivációs csoportfoglalkozással, valamint egyéni fejlesztési tervek kidolgozásával és mentorálással csökkenthetők lennének a feltárt problémák.

2018. december 21. Ifjúsági szolgáltatások helyzete a térségben

A fiatalok tájékozottsága az ifjúsági szolgáltatásokkal kapcsolatban rendkívül csekély ezért a műhelymunka keretében a részt vevő szervezetek kidolgoztak egy szolgáltatási térképet, amelyben minden jelentős szolgáltató felsorolásra került, amely az érintett korosztály számára cselekvési, szabadidős lehetőségeket, tudást, készségeket, szociális kapcsolatokat, részvételi csatornákat, életvezetési mintákat, jobb társadalmi és munkaerőpiaci esélyeket és problémamegoldó eszközöket kínál.

A térség gyengeségei: Az ifjúsági szolgáltatást nyújtó szervezetek alacsony médiatevékenysége, az ifjúság így nem kap teljeskörű tájékoztatást a lehetőségekről.

2018. december 28. A térséget különösen érintő 5 ifjúsági problématerület együttes vizsgálata, cselekvési terv kidolgozása a programon belül

Az előzetes csoportmunka keretében felvázolt problématerületek alapján swot-analízis készült, melyben a Nógrádi térség 5 kiemelkedő problémái tekintetében kerültek meghatározásra az erősségek, lehetőségek, gyengeségek, veszélyek. A SWOT analízis kidolgozása után a résztvevők kidolgozták a következő időszak cselekvési tervét a projekt tevékenységeivel összhangban. A megyei szintű ifjúsági szolgáltatások fejlesztéséhez a cselekvési terv a következő konkrét intézkedéseket jelölte ki: Nógrád megyei Ifjúsági térkép elkészítése, Nógrád Megyei Ifjúsági Civil Tanács létrehozása, Nógrád megyei ifjúsági portál létrehozása, Együttműködések, partnerkapcsolatok kiépítése.

2019. március 21. Tapasztalatok megosztása, elemzése

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

A műhelymunka során az előző évek műhelymunkáinak tapasztalatait beszélték meg a résztvevők. Ajánlásokat fogalmaztak meg a 2019. évi szakmai egyeztetések témájára, területeire vonatkozóan.

2019. április 4. Személyiségfejlődés támogatása serdülőkorban

A serdülőkorban számos biológiai, kognitív és személyiségbeli változások mennek végbe. A biológiai-hormonális folyamatokat, olyan kihívások kísérik, mint a nemi szerepek elsajátítása a társas kapcsolati hálók eltolódása a kortársak irányába vagy az identitás személyes és szociális szegmenseinek átalakulása. Mindezt fokozott érzékenység, labilitás kíséri, gyakran identitáskrízissel jár. A 21. század individualista társadalmában az egyéni önmegvalósítás és a társas lét összehangolása jelentős kihívást jelent a személy számára. Ebben az életszakaszban meghatározó a jövőről való gondolkodás, a tervezés. A jövőbeli személyes célok egyrészt irányt mutatnak, másrészt motiváló erővel bírnak. Ezek a célok a jövő mentális reprezentációjaként irányt adnak cselekvésüknek és befolyással bírnak későbbi felnőtt életükre. A célok kitűzése visszahat az önismeretre, ugyanis a saját lehetőségek és képességek reális ismerete szükséges hozzá. Amikor egy fiatal a jövőképéről gondolkodik és formálja azt, felméri adottságait és képességeit, számba veszi a rizikótényezőket, mérlegel. Ez a folyamat az önismeret-, és a személyiségfejlődéshez járul hozzá. A jövőtervezés tehát egy összetett feladatot jelent a fiatalok számára. A választási lehetőségek száma megnőtt, emellett nagyobb szabadsággal rendelkeznek a célok megvalósításában. Ugyanakkor a kivitelezés folyamata a sikerek mellett számos kudarccal is jár. Ezért van szükség a szűkebb és tágabb környezet támogatására. Kiemelkedően fontos a családi háttér, az iskola, meghatározó szerepe van a kortárs csoportoknak. Ahhoz, hogy a fiatal ezt az időszakot ne identitás krízisként élje meg, hanem személyiségének stabil formálását elérje, támogatásra van szüksége. A támogatás lehetőségei, a személyiségformálás alakulását segítő tevékenységek vizsgálata volt a műhelymunka foglalkozás célja.

2019. április 25. Pályaválasztás, pályaorientáció

A serdülőkor rendkívül sok kihívással jár egy fiatal számára. A biológiai, hormonális, értelmi- és érzelmi változások mellett számos olyan döntést kell meghozniuk, melyek a jövőjüket befolyásolják.

Szükséges a kellő önismeret, a saját képességek-készségek ismerete, melyek alapját adják a közeli és távoli célok megfogalmazásának, a jövőkép kijelölésének.

A fiatalot körülvevő szűkebb- és tágabb szocializációs közeg, a család, a kortárs csoportok, a média különböző formái, mind mind befolyásolják ezt az időszakot.

A műhelymunka azokat a pontokat igyekezett felszínre hozni, ahol támogatni kell a fiatalot. A támogatás módja, mikéntje, elérhetősége szintén feladat az ifjúsággal foglalkozó szakemberek számára.

A pályáorientáció lehet igazán hatékony – az ebben közreműködő szereplők szervezett munkája sokat segíthet a fiataloknak, hogy elinduljanak céljuk elérése felé.

2019. július 26. Forráskeresési technikák

A lehetséges források feltárása: a helyi jótékonyosság lehetséges formáinak megismerése, együttműködések kialakítása, lehetséges adományozók, hozzájáruló intézmények, szervezetek, szponzorok, önkéntesek felkutatása

2019. augusztus 6. Projekt – ötletektől a megvalósításig

Projektciklus szakaszai: 1) célok meghatározása; 2) tervezés, pénzügyi források biztosítása; 3) megvalósítás, végrehajtás, 4) utóelemzés (monitoring)

- 1) Célok meghatározása: projekt iránti igény megfogalmazása, projektváltozatok kialakítása, megvalósítás feltételeinek és alternatíváinak, elvárt és elérhető eredményeinek meghatározása
- 2) Tervezés, pénzügyi források biztosítása: operatív tervek készítése, a projekt révén elérni kívánt jövőbeni állapot meghatározása, akcióterv kidolgozása a kitűzött cél elérése érdekében.
- 3) Megvalósítás, végrehajtás: projekt lebonyolítása
- 4) Utóelemzés, monitoring: eredmények értékelése, tanulságok levonása

2019. augusztus 26. Kutatásmódszertan

A program során megvalósuló kutatás konkretizálása, témaválasztás, kutatásmódszertan meghatározása történ meg a programban résztvevő személyek, szervezetek bevonásával. Tekintettel a projektgazda egyházra, a kutatás során elsődleges cél az, hogy válasz szülessen arra, hogy a fiatalokkal hivatásszerűen foglalkozó világi és egyházi személyek milyen megoldási stratégiákat tartanak irányadónak, milyen azonos és eltérő problémafelvetésekre keresik helyben a választ.

Nemzetközi és hazai tapasztalatok és jó gyakorlatok megismerése, valamint civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködésének kialakítása érdekében **tanulmányutak** keretében különböző területeken működő szervezeteket, illetve az általuk elért eredményeket ismerhették meg.

2018. december 3: Mezőpetri (Románia), Dél-Nyugat Szatmári HACS, Magyar Ifjúsági Kezdeményezés

A Dél-Nyugat Szatmárnémeti Helyi Akciócsoport két kistérséget lefedő, 63 települést magában foglaló közösség, amely a helyi fejlesztési stratégia megvalósításának céljából létrejött partnerség. Összesen

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

96 szervezetből áll, melyből 22 a közszférában, 74 a magánszférában tevékenykedik. Ezek között több fiatalokat magába tömörítő és támogató egyesület is található, melyek kiemelt célja a fiatalok felkarolása és tanulásra való ösztönzése.

A Magyar Ifjúsági Kezdeményezés 1999 novemberében alakult szatmárnémetiben. Rendezvényei és eseményei egyaránt arra irányulnak, hogy a fiatalok aktív szerepet vállaljanak a társadalomban. A Szervezet széles társadalmi bázissal rendelkezik. A megbeszélés során tárgyalásra kerültek az aktuális fejlesztések, azok fiatalságra gyakorolt hatásai, valamint a fiatalok bevonásának lehetőségei a programokba és azok eredményeként megvalósuló fejlesztések működtetésébe. Meghatározásra kerültek a lehetséges együttműködés területei: ifjúsági kezdeményezések, ifjúsági támogató szolgálat, önkéntes és diákcsere programok, nemzetközi együttműködési projektek.

2018. december 10.: Fülek (Szlovákia), II. Koháry István Alapiskola

Az alapiskola tevékenységéhez számos civil kezdeményezés kapcsolódik, amelyben az ifjúság számára nyújtott szolgáltatások jelennek meg, így potenciálisan több, a projekt szempontjából releváns célcsoport tagot tud az iskola ún. ernyőszervezetként megszólítani és bevonni. Pl. drámapedagógiai egyesület, táncgyesületek, hátrányos helyzetű fiatalokkal foglalkozó egyesületek, hagyományőrző és nemzetiségi csoportok, támogató szolgálatok. Lehetséges együttműködési területek: csereprogramok, határmenti együttműködési projektek, közös művészeti- és kulturális programok.

2018. december 19. Szihalom (Magyarország), Magyar-Tár-Ház

A Tarna-Mente Tisza-tó Alapítvány üzemeltetésében működő Magyar-Tár-Ház egy korábbi káptalani magtár felújításával és interaktív tartalommal való megtöltésével érte el mai formáját és funkcióját. Célja a Kárpát-medencei magyarság kulturális értékeinek a bemutatása. A létesítményben jelentős művészeti élet folyik, rendszeresen eseményeket és tárlatokat rendeznek. Folyamatosan próbálnak nyitni a helyi nagy cégek felé együttműködések kialakítása érdekében. A feladatok között sokszor önkormányzati feladatokat is átvállalnak, jelentősek a nemzetközi együttműködések is: erdélyi, lengyel és német testvértelepülési programok szervezésével. Jelentős probléma a szervezet életében, hogy egyre nehezebb bevonni az embereket a központ működtetésébe, mivel a környező nagy cégek elvonják a munkaerőt így nem tudnak versenyt tartani a fizetésekkel. Ennek következtében sok mindent önkéntesekkel oldanak meg, főként a helyi rendezvények lebonyolítása során.

2018. december 27. Hatvan (Magyarország) Zagyvaság Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület

A helyi közösség a különböző adottságok és az eltérő lehetőségek egymásra építő, kiegészítő, a kedvező hatásokat felerősítő közös stratégiát alkotott. A közösen

elfogadott tervek alapján önálló, a helyi igényekre építő olyan gazdasági egység létrehozását határozták meg célként, amely segíti az itt élők boldogulását, javítja életminőségüket, fejleszti a helyi szolgáltatásokat, a közös hagyományokra épít és mindezen eszközök felhasználásával aktív közösség élettér kialakításához vezet. A helyi fejlesztési stratégia egyik célja a vidéki fiatalok aktivizálása: „*Kreatív ifjúság*” - *Az ifjúság iskolán kívüli szabadidős tevékenységének, kultúrájának fejlesztése*, annak érdekében, hogy minél korábbi életkorban kialakuljon a kultúra iránti fogékonyság, a jövőben javuljanak a művelődési, önalakítási, munkavállalási esélyek. A tanulmányút során lehetőség volt megismerni az Egyesület tevékenységeit, eddig elért eredményeit, valamint a szervezet rövid és hosszú távú céljait. Az együttműködés elősegítése érdekében megegyezés született a kapcsolat fenntartásáról, következő látogatás megszervezéséről.

2019. január 24. Nyíregyháza (Magyarország), Mustárház

A nyíregyházi Mustárház Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodát a Kulturális Élettér Közhasznú Egyesület működteti. Az egyesület ifjúságtámogató tevékenységét a Nyíregyháza Megyei Jogú Várossal kötött feladat ellátási szerződés alapján végzi. A városban ezen túlmenően jelentős az ifjúsági programok jelenléte, Diák Polgármesteri Iroda, valamint városi Diákközség, helyi ifjúsági kerekasztal működik. Az ifjúsági kezdeményezések és ifjúsági ügyek becsatornázásra kerülnek a városi folyamatokba.

2019. augusztus 27. Hatvan (Magyarország) Zagyvaság Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület

Az Egyesületnél történt második látogatás alkalmával bemutatásra kerültek az előző tanulmányút során megemlített – környező településeken megvalósított - projektek, jó példák. Ismertetésre került, hogy a megvalósult és bemutatott projektek azóta is működőképeseek és hozzájárulnak a térség fejlődőképességéhez.

2. szeptember 25. Poroszló- Tisza-tavi Ökocentrum

A tanulmányút során a Tisza-tavi Ökocentrum kiemelt projekt előkészítésének, megvalósításának és működésének megismerésére volt lehetőség. Már a projekt előkészítése is széleskörű partnerség kialakításával kezdődött, annak érdekében, hogy egy konszenzuson alapuló, minél nagyobb támogatottságot maga mellett tudó, megvalósítható és működtethető létesítmény kerüljön kialakításra. A projekt célja egy olyan Magyarországon egyedülálló, de Európai viszonylatban is ritkaságszámba menő Ökocentrum létrehozása volt, ahol kapcsolódik egymáshoz a turizmus és a természetvédelem. Mindez annak érdekében, hogy a Tisza-tó és környéke turizmusban betöltött szerepe növekedjen, pozitív élettér teremdjön az itt élő lakosság, az itt működő vállalkozások számára. A sikeresen működő projekt hozzájárul számos képzési tevékenységhez, valamint programok, rendezvények

megvalósításához. A fejlesztés előkészítése és megvalósítása során fontos volt a fiatalokkal történő együttműködés, valamint napjainkban is fontos törekvés a fiatalok helyben tartása és az Ökocentrum által nyújtott szolgáltatások, programok fiatalokkal történő megtöltése.

2019.október 12. Kismaros, Szendehely- Katalinpuszta

A Királyréti kisvasút fejlesztése és Katalinpusztai tanösvény megvalósítása révén kialakításra kerültek - Nógrád megye és a Börzsöny tekintetében - az élőhelyek természeti értékeinek megőrzésére irányuló természetvédelmi célú és turisztikai projektek.

2019.október 23. Kismánai Vár, Mátrafüred

A tanulmányút során a Kismánai vár projekt valamint mátrai önkéntes tevékenységek megismerésére került sor. A Kismánai vár turisztikai hasznosítása című projekt fő célja egyrészt a település hosszú távú turisztikai és gazdaságélénkítő fejlesztése, a piacképes kínálat és fenntarthatóság biztosítása, másrészt a projekt kidolgozásánál pozitív hatásgyakorlás a környezetre, a település és a térség gazdaságára, társadalmára.

A Kismánai várat, programjait és szolgáltatásait Észak-magyarország és Heves megye egyik vonzó idegenforgalmi termékévé sikerült fejleszteni, így az Észak-magyarországi várak tematikus út egyik fontos állomásává vált.

Fiataloknak gyakorlati helytörténeti oktatást, állandó- és egyéb szervezett kiállítások megtartását, iskolai külső oktatások (történelem- és képzőművészeti óra), opálcsiszolás, konferenciák és rendezvények szervezését biztosítják. A vár és a település hozzájárulnak számos ifjúsági programhoz, rendezvények megvalósításához. A működtető Önkormányzat törekszik a fiatal generációval való folyamatos együttműködésre, a nyári időszakban önkéntes- és diákmunkát biztosít. A vár rekonstrukcióját megelőzően, valamint az azt követő időszakban is nagy arányban vesznek részt fiatalok a települési rendezvények előkészítő munkáiban, illetve nagy segítséget jelentenek a rendezvények, programok lebonyolításában is.

A tanulmányút során a mátrafüredi Kékes-Kutató-Mentő Rescue Team munkája is ismertetésre került. Az Alapítvány – amely 2012 júliusában kezdte meg működését - elsősorban a Mátra hegység területén eltűnt, bajba jutott, balesetet szenvedett emberek felkutatására, technikai és élő erős mentésére jött létre. Az Alapítvány munkatársai mind önkéntes alapon, munkaidejükön kívül látják el feladatukat.

A projekt megvalósítása során 4 alkalommal - különböző témákban – konferenciák megszervezésére is sor került.

1) Ifjúság és vidék

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

2. szeptember 3-án tartott konferencián a résztvevők vidéki kisvárosokban, de jellemzően inkább falvakban tevékenykedő ifjúsággal foglalkozó szakemberek. A szakemberek mellett szép számmal vettek részt azok, akik főállású munkájuk mellett önkéntes tevékenységgel kapcsolódnak be a kis település életébe.

Ismeretesek a demográfiai adatok, az idős lakosság, valamint sokszor a többszörösen hátrányos helyzetű társadalmi réteg jelenléte a településen.

A vidék általános jellemzője az elöregedés, illetve a fiatalok elvándorlása. Legfőképpen a munkahely és a munkahely elérése szerepel az okok között. Bár elindult egy folyamat, hogy a városhoz közeli faluba kiköltöznek fiatal családok a megfizethető ingatlanárak miatt, ez még nem jelentkezik olyan mértékben, hogy a településre való be- és elvándorlás egyensúlyban legyen.

További jellemző, hogy azok, akik a kis településen maradnak, erős közösségi kapcsolatokkal rendelkeznek. Jellemzően ez a vidéki identitásból is ered, hogy közvetlenebbek és nyitottabbak az emberek.

Bemutatkozásra került olyan példa, ahol aluról jövő kezdeményezésként kezdtek el szervezni fiatalok (pl. karácsony, falunap megszervezése miatt), ma már pedig egyesületi formában tevékenykednek, pályázati forrásokat vonnak be és magasabb színvonalon működnek.

Ennek a példának más településen való adaptálása megvalósítható, a hallgatóság egyfajta módszertani útmutatót kapott ehhez.

A kis település ifjúsági életében meghatározó szerepe van az iskolának. Ott, ahol bezárt az intézmény és a szomszéd településre járnak a gyerekek iskolába, jellemzően a településhez, a települési közösségi élethez való kötődés gyengül. Az iskolának, mint a tanulás formalizált színterének, a tanítás-tanuláson kívül is fontos szerepe van a település életében: a

2) Digitális nemzedék és a digitális ifjúsági munka

A 2019. október 2-án megrendezett konferencia keretében a generációs elméletek ismertetését követően a digitális nemzedék jellemzői kerültek bemutatásra.

Generációs elméletek:

- „Veterán generáció: 1925-1945: idős korban találkoztak először az Internettel, nehezen tudnak megbirkózni a digitális társadalom kihívásaival
- Baby-boom generáció: 1946-1964: életük derekán találkoztak az internettel, munkavégzésübe és hétköznapijaikba egyre nagyobb intenzitással építik be az internetet
- X-generáció: 1965-1979: átmeneti generáció, megbízhatóság, kontrolláltság, elmélyült szakmai igényesség, magas motiváció, kooperativitás, karrierizmus jellemzi
- Y-generáció: 1980-1995: digitális nemzedék első hulláma, magánéletükben, munkájukban egyaránt jelen van nap mint nap az internet
- Z-generáció- IT-generáció 1996-2007: beleszülettek a digitális világba, bátrak,

kezdeményezők, prektikus szemléletűek, kevésbé kételkednek saját képességükben

- Alfa generáció: 2007-től

Digitális nemzedék jellemzői:

Digitális nemzedéknek elsősorban a Z-generáció tagjait értjük. Más néven „digitális bennszülötteknek” is nevezik őket. Ők azok, akik már beleszülettek a digitális technológai világába, számukra elképzelhetetlen mobiltelefon, számítógép, laptop és más kommunikációs és számítástechnikai eszközök nélkül élni. Hozzá vannak szokva a gyors információáramláshoz és annak befogadásához.

Tagjainál már jelentkezik a képesség hogy egyszerre több mindennel párhuzamosan is tudnak foglalkozni (multitasking). Ez a Z-generációt követő alfa generációra méginkább igaz. Mint ahogy az is, hogy egyre kevesebb időt töltenek olvasással, viszont egyre többet játszanak például számítógépes játékokkal. A kommunikációs eszközök fejlődésével és gyorsaságával egyre több információhoz jutnak, és ezeket máshogy dolgozzák fel, ami miatt másképp is gondolkodnak, mint az X vagy az Y generáció tagjai.

A gyermekek, valamint az ifjúság életvitele, szokásrendje, világlátása, kapcsolatrendszere, kortársközi emberi viszonyai a gazdasági, társadalmi és nem utolsósorban a technikai változások, fejlődés hatására alapvetően megváltoztak a különböző generációk során és változnak meg napjainkban is. Láthatjuk, hogy ez a változás a felgyorsult világban még hamarabb következik be, az egyes generációk által lefedett korszak jelentős mértékben lerövidül. Éppen ezért folyamatos feladat az első, másodlagos és harmadlagos szocializációs terepnek is, hogy újragondolja a gyerekekhez, az ifjúsághoz való eddigi szemléletét, értékrendjét és gyakorlatát. Ez ügyben nagyon sokat tehet a politika (kiváltképpen a család- és oktatáspolitikai) valamint a vonatkozó társadalomtudományok (szociológia, pszichológia, pedagógia, szociálpedagógia, szociálpszichológia). Ha keveset tesznek, csak növekedni fognak a feszültségek a társadalom és a nemzedék viszonyában.

Digitális ifjúsági munka: A digitális jártasság és a 21. századi készségek kulcsfontosságú szerepet töltenek be a modern állampolgárság és általában a modern élet tekintetében. Az ifjúsági munkának abban kell majd ösztönöznie a mostani fiatalokat, hogy különféle technológiai készségeket sajátítsanak el, valamint agilisan álljanak az új technológiákhoz a munkájukban és mindennapi életük során.

A digitális ifjúsági munka a média és technológia ifjúsági munka során történő proaktív használatát jelenti. Nem az ifjúsági munka egyik módszere - a digitális ifjúsági munkát az ifjúsági munka valamennyi formájánál lehet alkalmazni (nyitott ifjúsági munka, ifjúsági információs és tanácsadó szolgálatok, ifjúsági klubok, utcai ifjúsági munka, stb.). A digitális média és technológia az ifjúsági munka eszköze, tevékenysége vagy tartalma is lehet. Céljai megegyeznek az általános ifjúsági munka céljaival, a digitális média és technológia alkalmazásának pedig mindig ezeket a célokat kell támogatnia. A digitális ifjúsági munka személyes jelenlétet feltételező környezetben, illetve online környezetben is megvalósulhat – vagy akár a kettő keverékeként.

Innovatív gyakorlatok a digitális ifjúsági munka alkalmazása során:

- Információk megosztása a közösségi média használatával
- Online ifjúsági tanácsadás
- A digitális jártasság támogatása
- Részvétel biztosítása digitális eszközökkel
- Online kulturális ifjúsági munka támogatása
- Technológiai készségek fejlesztésének támogatása
- Digitális játékok használata az ifjúsági munka területén

3) Önkéntesség esélyteremtő szerepe

„Az önkéntesség olyan tevékenység, amelyet a személy szabad akaratából, egyéni választás és motiváció alapján, a pénzügyi haszonszerzés szándéka nélkül végez más személy, személyek vagy a közösség javát szolgálva.” (Nemzeti Önkéntes Startégia)

Olyan tevékenység amely lehetőséget ad arra, hogy a társadalom tagjai aktív szerepet vállaljanak a társadalomban, a közösségekben.

A 2019. november 5-i konferencián részt vett személyek, szervezetek előadásokat hallhattak az önkéntesség formáiról, szerepéről, eredményéről, közösségformáló szerepéről.

Önkéntes munka motivációi: szabadidő értelmes eltöltése, szociális kompetenciák fejlődése, kapcsolatteremtés, tapasztalatcsere, élettapasztalat átadása, érzékenység a társadalmi és az emberi problémák iránt, változás, változtatás igénye, másokon való segítség vágya, közösséghez való tartozás igénye, lelki kompenzációk.

Az önkéntes munka olyan területeken és szükségletek kielégítésében tud szerepet játszani, ahol az állam vagy a gazdaság nem tud, vagy nem akar megjeleníteni.

Az önkéntesség esélyteremtő szerepe a fiatalok számára abban áll, hogy segíti a tapasztalatszerzésben, a gyakorlat elsajátításában. A fiatalok megtanulják a közösségi részvétel jelentőségét, szabályait, emellett

Az önkéntesség hozzájárul a személyiség fejlődéséhez, fejleszti a kulcskompetenciákat, erősíti a toleranciát, a szociális érzékenységet. Tágítja a látókört, nagyobb felelősségvállalásra ösztönöz, nagyobb magabiztosságot nyújt.

Segíti a munkavégzés szempontjából releváns kompetenciák fejlődését, ezáltal növeli a foglalkoztathatóságot, a munkaerőpiaci, ezzel társadalmi integrációt.

4) Hátrányos helyzetű fiatalok támogatása

A hátrányos helyzetű fiatalok jelentős számban vannak jelen társadalmunkban. Ezen réteg tagjaira igen jellemző a nem megfelelő családi minta követése, a társak, a mai modern világ erőteljes befolyásoló hatása, a korlátozott vagy téves ismeretek, a felelősségérzet hiánya. A rossz szociális környezet fennállása mellett a folyamatosan Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

változó világ megnehezíti számukra a társadalmi felzárkózást, beilleszkedést. A különböző háttérrel rendelkező fiatalok sok szempontból bizonytalan körülmények között élnek. Miközben az új technológiák és a digitális média sok új lehetőséget biztosít számukra addig számos kockázattal és bizonytalansággal is szembesülnek. Ezek közé tartozik a gazdasági változások, a növekvő munkanélküliség, a társadalmi különbségek, a társadalmi egyenlőtlenségek és kirekesztés.

Már az Európai Unió stratégiája is kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű fiatalokra. Támogatni kell az ifjúsági korosztályok és közösségeik önálló kezdeményezéseit, önkéntes feladatvállalásukat; elő kell segíteni a fiatalok nemzetközi tapasztalatszerzését, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, leszakadó térségekben élőkre. Az uniós politikával összhangban a hazai a felzárkózás-politika alapvető célja a kihasználatlan társadalmi erőforrások bevonása a társadalom fenntartásába, azaz a gyermekeket sújtó nélkülözés visszaszorítása, a tartós szegénységben élők, köztük a romák felzárkózása, a periférikus élethelyzetek megszüntetése, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű emberek alkalmassá tétele a munkaerő-piacon való megjelenésre és a munkaerő-piaci eszközökben való részvételre, a települések helyi megtartó képességének erősítése. Ezen célok mindegyike az egyénekkal és a közösségekkel közös cselekvés útján közvetlenül vagy az intézményeken keresztül közvetve szolgálja a társadalmi bizalom növelését, a fiatalok sikeres társadalmi integrációját és a hátrányos helyzetű célcsoportok életminőségének javítását, ami a fenntartható növekedés egyik legfontosabb társadalmi előfeltétele.

Felismerve azt, hogy a hátrányos fiatalok egyenlő bánásmódja mind az oktatás, mind a mindennapi élet területén nem elegendő, különböző felzárkóztató programok segítik egyrészt magukat a hátrányos helyzetű fiatalokat, másrészt azon szervezeteket, akik tevékenysége elsősorban ezen fiatalok segítésére fókuszál.

A 2019. december 3-i konferencián bemutatásra kerültek a 2014-2020-as programozási időszakban meghirdetett, elsősorban a hátrányos helyzetűek támogatására irányuló operatív programok és fejlesztési prioritások.

EFOP- Emberi Erőforrás Operatív Program prioritásai:

1. Prioritás: Együttműködő társadalom, melynek célja a munkaerő-piacról tartósan kisorult személyek munkaerő-piaci programban való belépésének növelése, a család és ifjúság társadalmi részvételének növelése, az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és térségek tekintetében, a hátrányos helyzetű személyek, kifejezetten romák szociális gazdaságban való részvételének növelése
2. prioritás: Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, melynek célja a gyermekeket sújtó nélkülözés elleni programok által nyújtott szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése, illetve a marginalizált feltételek között élők életkörülményei infrastrukturális feltételeinek javítása
3. prioritás: Gyarapodó tudástőke célja a korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása, illetve a felsőfokúnak megfelelő szintű oktatásban való részvétel növelése.

4. prioritás: Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében, melynek célja a minőségi közneveléshez és felsőoktatáshoz való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése
5. prioritás: pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint a társadalmi innováció és transznacionális együttműködések

TOP- Terület- Településfejlesztési Operatív Program

A program célja a regionális, decentralizált gazdaság fejlesztésének támogatása és a helyi erőforrásokon alapuló foglalkoztatás növelése. Prioritások: A helyi feltételek megteremtése a gazdasági növekedés ösztönzéséhez és a foglalkoztatás növeléséhez; vállalkozásbarát és a lakosság igényeihez igazodó városfejlesztés

Az operatív program külön kiemelten foglalkozik a hátrányos helyzetű térségek fejlesztésével, a hátrányos helyzetű személyek integrációjával, valamint az ehhez szükséges infrastrukturális fejlesztésekkel.

RSZOP – Rászoruló személyeket támogató operatív Program

A program keretében a szegény gyermekes családok és renkívül alacsony jövedelmű személyek, valamint közterületen élők számára természetbeni juttatások biztosítása.

Az átfogó startégiai célok megvalósítását szolgáló operatív programok ismertetését követően konferencián ismertetésre kerültek a hátrányos helyzetű ifjúsággal kapcsolatos támogatások és azok eredményei, pályázati tapasztalatok.

4.5. Kutatási jelentés bemutatása, elemzése

A projekt keretében lefolytatott kutatás célja az volt, hogy információt szerezzünk arra vonatkozóan, hogy az egymás mellett működő ifjúságsegítő szakemberek milyen módszerek alkalmazásával dolgoznak a fiatalokkal. A kutatás célcsoportjaként magyarországi és szlovákiai ifjúsági munkát végző intézmények munkatársait határoztuk meg. Ennek elsődleges oka a közeli határmenti együttműködés lehetősége volt. A kutatási célcsoporton belül az egyházi és világi ifjúságsegítő szakembereket céloztuk meg, annak érdekében, hogy összehasonlító képek kapjunk a szolgáltatási területeikről, azok formáiról és eredményeiről.

A kutatás során arra vonatkozólag is válaszokat kaptunk milyen azonos és eltérő problémafelvetésekre keresik helyben a választ a fiatalokkal hivatásszerűen foglalkozó személyek és milyen megoldási stratégiákat tartanak irányadónak, melyek tapasztalatuk szerint működnek, és érdemes jó gyakorlatként nevesíteni.

A kutatás során bebizonyosodott, hogy az ifjúsági csoportok esetében a hit erősebb összetartó erő, mint az érdeklődési kör pl.

tánc. Ennek oka, hogy egy fiatal testi-lelki fejlődésének folyamatában gyakrabban változik az érdeklődési kör, mint a valláshoz való viszony.

Számos kérdés mentén vizsgáljuk meg a magyar, szlovák, egyházi és nem egyházi alkalmazásban álló ifjúsági csoportvezetők véleményét a különböző fenntartásban működő csoportok működési elveiről, a csoporthoz tartozás feltételeiről, a csoportok hosszú távú fenntartásához rendelt lépések sorozatáról, a csoportkohézió miben létééről, erősségéről.

Hipotézis:

1. A világi és egyházi ifjúsági csoportokat segítő felnőtt szakemberek közötti együttműködés, párbeszéd csekély, a közös gondolkodásra való hajlandóság viszont igény.
2. Az egyház által az ifjúsági célcsoport számára kínált szolgáltatások száma kevesebb, mint az egyházon kívül működő szervezetek, intézmények által kínált szolgáltatások száma, de az adott szolgáltatás sokrétűbb, több területen való segítségnyújtás lehetőségét magába foglaló eszköz, mely hatékonyabb egyéni problémakezelést jelent a fiatal esetében.
3. Az ifjúsági szolgáltatásokat kínáló szervezetek, intézmények (országhatárokon átnyúló, egyházi és világi) célcsoportjai azonos problémákkal küzdenek, egyéni élethelyzeteik azonos mintát mutatnak.
4. A hit erősebb csoportkohéziós erő, mint az azonos érdeklődési kör, ezért hosszú távon erősebb a csoport megtartó ereje az egyházi ifjúsági közösségeknek.
5. Az egyházak ifjúsági csoportjainak tagjai nagyszámban a gyülekezet tagjainak köréből kerülnek ki, és a tagságuk egészen a gyerekkortól a fiatal felnőtté válásukig tart vagy tovább, mely lehetővé teszi egy gazdag tapasztalatokkal bíró kortársvezetői kör kinevelését.
6. Az ifjúsági szolgáltatásokat kínáló szervezetek, intézmények működési területén erősebb az egyházi ifjúsági közösségek társadalmi szerepvállalása.

A kutatás alapján bizonyítást nyert, hogy az egyházi és világi ifjúságsegítő szakemberek találkozásainak, együttműködésének száma alacsony. Kiderült, hogy az egyházi ifjúsági csoportok egy biztosabb, az „utánpótlás-nevelésben” szervezettebb bázissal rendelkeznek, mely lehetővé teszi a hosszú távú stratégiák megvalósítását, a csoporton túlmutató közösségek – akár karitatív - segítése iránti igény erősödését, a kortárssegítés biztosabb lábakon áll. A fiatalok életében a generációt érő kihívások nem tesznek különbséget hazai és külföldi, vallásos és nem vallásos fiatal között. A problémák azonosak, de az azokkal való megküzdési módszerek igen változatos képet mutatnak, így a szakember módszertani és eszközbeli lehetőségeinek bővítése alapvető elvárás az ifjúságsegítés területén - egyházi és nem egyházi - dolgozókkal szemben.

Közös együttgondolkodás, vélemények megosztása mindkét szereplői kör számára hasznos eredményeket hozhatna, mely kijelöli az ifjúsági projektek megvalósításában való

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

partnerségeket. Továbbgondolásra ad lehetőséget, egymástól való tanulást feltételez, elakadásokban való közös megoldáskereséseket indíthat el.

4.6. Egyház szerepének elemzése

A fiatalok világának pszichodinamikája

Eduard Spranger a német származású filozófus, pedagógus és pszichológus elmélete szerint a fiatalok személyiségének alakuló folyamatában három szakaszt lehet radikálisan elkülöníteni: az „én” felfedezése, az élet-terv előkészítése és megalapozása és a társadalmi intergráció.

Az én felfedezése elsősorban azon sajátos tulajdonságok, lehetőségek, kompetenciák, érzelmek megismerését és tudatosítását jelenti, amely során az egyén képes saját magát mindenki másától megkülönböztethető személyként meghatározni. A serdülő minden alapproblémája én-központú. Ezért is jellemző rá a befelé fordulás, a felfokozott önreflexió, valamint az élet nagy kérdéseinek megfogalmazása: „Miért élek, mi a célja az életnek, a világnak?” Ezen kérdések és válaszok közti eligazodásban az egyház különös feladattal is ellátott, hiszen a élet titkára vonatkozó felismerések sok esetben nyitottá teszik a fiatalot a transzcendencia irányába. Azért is különösen fontos az egyházi szerepvállalás a fiatal életében ezen életszakaszban, mert az én felfedezésének kihívása a felnőttkori életválság egzisztenciális színterén ismételten megjelenik („Mi volt az eddigi életem értelme, érdemes-e tovább küzdeni?”) Ha a fiatal már serdülőként választ kapott eredeti kérdésre, az minden bizonnyal a felnőttkori egzisztenciális válságában is erőforrásként jelenik meg. Az egyénné válás folyamatában a fiatal fizikai és kognitív szintén erőteljesen megjelenik a mindentől és mindenkitől való elszakadás vágya, mely a csavargás ösztönének felel meg. Végül az életszakasz ezen fázisának végén a fiatal egyetlen vágya az önállóság, az emancipáció igénye lesz. Ennek egyik meghatározó tényezője, hogy a fiatal saját céljait már nem a mások által előírt rend szerint igyekszik megalkotni, hanem önmagát szeretné megpróbálni, kipróbálni, saját határait megismerni. A cél végül nem objektíven azonosítható, hiszen a cél maga a fiatal lesz.

Az én felfedezése mellett az élet-cél meghatározása szintén elengedhetetlen folyamat a felnőtté válás kihívásai közepette. Ez azonban nem azonosítható egyértelműen a pályaválasztással. Hiszen ebben az életszakaszban a fiatal elsődleges feladata az életet, saját életét egészében szemlélni, és egy olyan irányvonalat kialakítani, amely végül a későbbi hivatásbeli döntésének alapjául is szolgálhat. Ez az időszak elsősorban az eszmények megszületésének időintervalluma, mely során a fiatal elemzi gyermekkorát és kutatja a jövőt.

Végül a fiatalkor harmadik nagy feladata a saját életkörnyezetébe való integráció, beilleszkedés. Bár eddig is ugyanaz a környezet vette körül őt, de mindezidáig az pusztán csak egy „adott világ” volt. Jelen fejlődési időszak során azonban ez az „adott környezet”

elfogadott világgá válik. Ezen fejlődési folyamat hosszabb időszakaszt ölel fel, így az eltart egészen a felnőtt kor eléréséig.

Ahhoz, hogy ez egyház megfelelő módon tudja segíteni fiataljai fejlődését, növekedését, szükséges egy olyan átfogó kép megalkotása, mely által a fiatalokról, az ifjúságról mélyebb ismereteket szerezhessen. Megismerje gondolatiságukat, gondolatmódjukat, egzisztenciális kérdéseiket, főbb elvárásaikat, vágyaikat, valamint azt a közeget, amiben ők maguk élnek.

Az egyházi intézményeknek nehéz megszólítani az egyre változó világnézetű és igényű közönségét, főként a fiatalabb generációt.

Egyes régiók, települések kiszolgáltatott és elhagyatott területekké válnak, itt szükség van a közösségek megtartására. Kisebb településen működő egyházi kezdeményezések képesek nagyobb közösség bevonására, annak ellenére, hogy a szervezetek felé irányuló bizalmatlanság az ifjúságkutatások alapján az egyházakra is kiterjed. Az egyházak nemcsak közös értéket és szemléletmódot szolgáltat, hanem egy közös intézményi keretet is létrehoz, közös történelemre, hagyományokra, nyelvre épít. Az egyház szerepe az identitásformálásban, a magyar identitás öntudattá alakításában és megtartásában megkérdőjelezhetetlen.

4.7. Következtetések

Együtműködés eredménye:

- Együtműködés célja innovatív gyakorlatok, fejlesztések átadása, közös megvalósítása
- Együtműködő partnerektől való tanulás, bevált gyakorlatok átvétele, tapasztalatcsere hasznosítása
- Szakmai szereplők kompetenciáinak fejlesztése

A kommunikáció fontossága a szakemberek között: a szakmai dialógus, a kutatási eredmények megvitatása, a szakmai élmények megosztása, egymás tapasztalataira való figyelés. Egy-egy startégiának, kutatási eredménynek akkor lesz valóban értelme, eredménye, ha azok folyamatosan kiegészülnek más kutatási eredményekkel, ha eljutnak a szakemberekhez és a döntéshozókhoz és érkezik is rájuk visszajelzés.

Egy-egy gondolat, ötlet felhasználásával, továbbgondolásával jelentős eredmények érhetők el.

A fiatalok integrálása a társadalomba, bevonása a döntéshozatalokba elengedhetetlen, hiszen az Alaptörvény preambulumból képező nemzeti hitvallás is így fogalmaz: „Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét naggyá teszik Magyarországot.”

Az egyház szerepének lehetőségei:

- Érdekképviselő, párbeszédrendszer működtetése a helyi szervezetekkel, önkormányzatokkal

- Közösségépítés: olyan csoportok létrehozása, akik nem mások negatívumaira hívják fel a figyelmet, hanem azt keresik, hogy mit tegyenek a közösségért, konstruktív, alkotó tevékenységet folytatnak. Ennek leghatékonyabb módja a fiatalok esetében, ha közösen csinálnak valamit, ha cselekvő módon élhetik át a közös identitást. Saját programok, közösségi rendezvények szervezése, amelyet önállóan valósítanak meg, közben egyre fontosabbá válik számukra egyrészt azoka a közösségi terek ahol ezeket megvalósítják és az a közeg, akikért csinálják.
- Tolerancia és együttműködő képesség növelése
- Társadalmi integráció elősegítése
- Tudatos élettervek megjelenítése
- Katolikus közösségek közötti kapcsolat elősegítése, találkozók, rendezvények szervezése
- A vallásosság képes hatni olyan személyes tulajdonságokra, karakterjegyekre, amelyek visszaható erővel bírnak a destruktív magatartásokra.

5. SZAKMAI AJÁNLÁSOK

5.1. Gyakorlati tanácsok szakembereknek

A folyamatosan változó, felgyorsult világunkban számos kihívás, újabb és újabb problémák kerülnek előtérbe, a fiatalok előtt olyan kihívások állnak, melyek megoldása új megközelítést, újfajta gondolkodást kíván. A globális kihívásokat (demográfiai folyamatok és következményeik, környezeti veszélyek, a fenntartható fejlődés problematikája), a generációs változásokat, új kompetenciák folyamatos megjelenésének kihívásait a fiatalokkal foglalkozó szakembereknek a lehetséges cselekvési irányok meghatározásánál, a módszertani fejlesztések során nem kerülhetik meg.

A jövő ifjúsági szakembere előtt álló kihívás az, hogyan tudja segíteni a fiatalokat a felkészülésben, az útkeresésben, a soha nem járt jövő felfedezésében. Feladata, hogy támogassa a fiatalokat egyéni képességeik és lehetőségeik legszélesebb kibontakoztatásában, s egyidejűleg közösségi létük, társas együttműködésük erősítésében, társadalmi-gazdasági értelemben vett hatékony működtetésében.

Az ifjúsági munka ezt oly módon éri el, hogy képessé teszi és bevonja a fiatalokat olyan kezdeményezések és tevékenységek létrehozásába, előkészítésébe, megvalósításába és értékelésébe, amelyek tükrözik igényeiket, érdeklődési körüket, gondolataikat és tapasztalataikat. Ezen nem formális és informális tanulási folyamaton keresztül a fiatalok olyan tudásra,

készségre, értékekre és attitűdökre tesznek szert, amelyek szükségesek ahhoz, hogy önbizalommal telve haladjanak tovább.

Az ifjúsági munka tudásalapú fejlesztése elkerülhetetlen, annak érdekében, hogy javítsa az ifjúsági munkához kapcsolódó tudásanyag hozzáférhetőségét, a gyakorlati tapasztalatok megosztását, fenntartható hálózatok és partneri kapcsolatok létrehozását (Miniszteri Bizottság CM/Rec(2017)4.számú, tagállamoknak szóló ajánlása az ifjúsági munkáról)

1. AJÁNLÁS: IFJÚSÁGI SZAKEMBER KOMPETENCIÁI

Annak érdekében, hogy hatékony segítséget nyújthasson, az ifjúsági szakembernek fontos az ifjúság szakmai munkához szükséges kompetenciák fokozatos fejlesztése a közösségépítés, a menedzsment, az információ-megosztás és az együttműködés területén.

Fontos, hogy rendelkezzen és folyamatosan fejlessze az alábbi készségeit:

- Pszichológiai, fejlődés-lélektani képesség: képes megismerni egy-egy korosztály, generáció megnyilvánulásait, jellemzőit
- Befolyásolni és segíteni képes a generáció tagjainak önfejlesztését, világszemléletét, tágitani képes azt.
- Jól kooperáló és kommunikáló képesség
- Empátia és mások bizalmának elnyerésének a képessége
- Elengedhetetlen, hogy a szakember saját magát is felül tudja vizsgálni, tudjon magára reflektálni, ezáltal hatékonyabban tudjon együtt dolgozni az általa közvetlenül elért fiatalokkal.

Kompetens legyen:

- Tájékozódásban és tájékoztatásban
- Tanácsadásban és segítségben
- Beavakozásban és fejlesztésben
- Bevonásban és kiterjesztésben
- Értékelésben és elemzésben

2. AJÁNLÁS: RÉSZVÉTEL-BEVONÁS

A fiatalok részvétele a közösségi ügyekben alapvető feltétel, mert segítséget nyújt a társadalomba való beilleszkedéshez, elősegíti a változás igényét, a felelős gondolkodást, a megoldások kezelését.

Fontos megteremteni ennek feltételeit, hogy a fiatalok részt vállalhassanak az őket érintő döntésekbe. Nem arra van szükségük, hogy mások képviseljék érdekeiket, mások oldják meg helyettük problémáikat.

- meg kell érteniük a célt, szerepüket az adott folyamatban

- a kezdeményezés lehető legkorábbi szakaszába be kell vonni (minél később annál látszólagosabb csak a részvétel)
- a fiataloknak egyenlő megbecsülést kell adni kortól, képességtől, etnikai hovatartozástól függetlenül
- részvétel legyen önkéntes
- biztosítani kell a marginális csoportok és csendes passzív fiatalok minél szélesebb körű elérését

Bevonás: Előfordul, hogy az egyének szintjén nem jelenik meg magától a részvétel igénye, külső ösztönzésre van szükség. Ez a bevonás a szakmai szereplőkre hárul. (támogatás, fejlesztés, felkészítés; megfelelő mértékű elvárás támasztása)

Az ifjúsági részvételnél a fiatalok érdeklődése, figyelme elsősorban a saját életkörülményeikből, környezetükből, saját életfeltételeik javításának igényéből indul ki. A szakembereknek fontos feladata, hogy a fiatalok életterében, világában történő dolgokra irányítsák a figyelmet, segítsék a fiatalokat a kritikus, gondolkodó, véleménynyilvánító magatartás kialakításában, képessé kell őket tenni saját problémájuk megfogalmazására. Ugyanakkor segíteniük szükséges a partneri együttműködések kialakítását, a felnőttek oldalán megértetni a fiatalok kezdeményezéseinek fontosságát, sajátos életfelfogásukat. Mindehhez nyitottságra és elfogadásra van szükség, melynek eredménye a kooperáció, együttműködés lehet.

Részvétel-bevonás eszközei:

- részvételre oktatás: a fiatalok számára be kell mutatni a részvétel fontosságát és célját, részvétel módozatait és eszközeit;
- információk eljuttatása a fiatalokhoz;
- fiatalok támogatása az önkéntes és közösségi munkában;
- a fiatalok programjainak és kezdeményezéseinek támogatása

3. AJÁNLÁS: TANÁCSADÁS-MENTORÁLÁS

Tanácsadás: specifikus, meghatározott kérdéskör

A tanácsadás célja, hogy segítse a fiatalokat abban, hogy a szüksége információkat felhasználva, saját érdekei menetén legyen képes döntést hozni problémáinak megoldására. A szakember részéről ez a hiányzó információ közlését jelenti, vagy annak elősegítését, hogy a hiányzó információhoz jusson.

Mentorálás: irányítást, és útmutatást ad, melynek célja a mentorált támogatása és fejlesztése.

A felelősségteljes mentorálás egy négy szemközti kapcsolat vagy partnerség, amely a mentorált szükségéleire fókuszál, elősegíti a törődő és támogató kapcsolatokat, támogatja az egyénekből rejlő

potenciál teljes kiaknázását, segít az egyéneknek a saját jövőképük kialakításában, valamint stratégiát ad az aktív közösségi kapcsolatok kialakításához.

Fontos kiemelni, hogy a mentorálás elsősorban segítő kapcsolat, amelynek célja, hogy a mentorált képes legyen távolabbi célok elérésére. Maga a tevékenység egyszerre képes fókuszálni a szakmai (tanulási) tevékenységre, valamint a pszichológiai támogatás nyújtására is.

Fejlesztési területek:

- egyéni autonómia fejlesztése
- jövőtervezés
- önkéntesség
- részvételérzékenyítés
- személyes ifjúságsegítés
- ifjúsági közösségfejlesztés

4. AJÁNLÁS: SZAKMAI MUNKÁVAL ELÉRNI KÍVÁNT EREDMÉNYEK MEGHATÁROZÁSA

Önismeret:”tapasztalatom szerint”, ki a fontos számomra?, példaképeink?, önerek-
értvényesítés,

Esélyegyenlőség megteremtése – speciális helyzetekre való odafigyelés, alkalmazkodás

Szerveztek, szereplők tevékenységeinek összehangolása

Ifjúsági szervezetek és önkormányzatok számára, szakmai módszertani hálózat kialakítása

Kommunikáció!!!

Népszerűsíteni kell az eredményes ifjúsági programokat

5. AJÁNLÁS: Kommunikáció, mint az együttműködés eszköztára

Kommunikáció fajtái attól függően, hogy kinek szól az üzenet, kit szeretnénk megcélozni, elérni vele. Ezek alapján megkülönböztetünk:

- személyközi kommunikáció

- csoporton belüli kommunikáció: elsődleges feladata, hogy elősegítse és gördülékennyé tegye a munkákat. Az adott feladat tevékenységéhez és céljához szükséges kiválasztani a megfelelő és a csoport tagjai által is elfogadott kommunikációs csatornákat. Fontos, hogy időről időre megvizsgáljuk és értékeljük azt, hogy hogyan működik szervezetünkben a kommunikáció és az mennyire hatékony.

- csoporton kívüli kommunikáció: a hatékony belső kommunikáció elengedhetetlen a sikeres működéshez, azonban fel kell ismernünk a csoporton kívüli kommunikáció fontosságát is. Egy külső szereplő, szervezet általi megítélés a szervezet belső életét is nagymértékben meghatározza.

Római Katolikus Plébánia Sóshartyán
3131 Sóshartyán, Dózsa Gy. u. 26.
EFOP-5.2.2-17-2017-00007

5.2. Jó példa bemutatása

Nógrád megye Magyarország egyik leghátrányosabb, leginkább elesett területe Magyarországnak. A társadalmi összetétel, a települések önfenntartó képessége, az itt élők gazdasági helyzete, a szegénység, az önerejű cselekvés ezen a területen kiemelkedően jelen van, jelentősen lemaradva az országos átlaghoz képest. Másfelől viszont ezeken a területeken azt tapasztalhatjuk, hogy a hiányok mellett különösen a kisebb településeken megjelenik az összefogás, a közösségépítés igénye.

A közösségfejlesztés speciális terepe az egyházi közösségek fejlesztése. Ugyan látható, hogy a mai fiatalok minden szempontból kevésbé vallásosak, mint az idősebb generációk, de egy közösség iránti pozitív érzelmi viszonyulás kimozdíthatja őket passzivitásukból.

A felelősségvállalás és részvétel, a kezdeményező és cselekvőképesség a közösségfejlesztés legfontosabb területe. Ahol egy közösség tagjai elkötelezettek mindezek mellett és van egy katalizátor és egy összefogó erő, ott fokozatosan ki is alakul az együttműködő közösség. Ezeket a szerepeket az egyház töltheti be. Az egyházi közösségösszefogás előnye a közösség ismerete.

A sóshartyáni Római Katolikus Plébánia a fiatalok körében a következő sajátosságokat vélte felfedezni:

- A gondolkodásmódot, a világhoz való viszonyulást, személyes és keresztény érettséget tekintve a fiatalok nagyon sokszínű képes mutatnak
- Bár a templombajáró fiatalok legalább egyik szülője is megjelenik a templomi közösségben, de jelentős részüknél nem mindig biztos, hogy ez a hitből fakadó egyéni választás eredménye
- Közösséghez, csoporthoz való tartozás igénye és vágya magas
- A község alacsony számú fiataljait tekintve még inkább felerősödik az összetartozás élménye és eszménye
- Fontos számukra a kortársakkal együtt töltött idő szervezettsége, lehetősége
- Igény a világ megismerésére, az abban való eligazodásra
- A személyes gondoskodás, törődés élményének vágya iránti szükséglet és igény
- Kitüntetett vágy az egyház támogató jelenlétére, mely személyi és közösségi erőforrásként jelenik meg bennük

Ahhoz, hogy az ifjúság által feltárt sajátosságokra az egyház ifjúságpasztorációja hatékonyan tudjon reagálni elsőként a fentnevezett plébánia erőforrásainak feltérképezése

szükségeltetik. A plébánia a saját rendelkezésére álló erőforrások között a következőket vélte felfedezni:

- A plébánia olyan közösség, amely a különböző szociális, fizikai, mentális adottságú személyek találkozási közege
- A plébánia olyan közösség, amely a tolerancia és a tevékeny szeretet színtere
- A plébánia közösségében jelenlévő különböző korosztályú és különböző életállapotú személyek lehetővé teszik, hogy a fiatalok az elköteleződés során ne csak egy utat ismerjenek meg, hanem annak differenciáltságáról is empirikus tapasztalatot szerezhessenek.
- Az fiatalok számára olyan plébániai épület biztosítása, mely alkalmat adhat nekik a közösségi találkozásokra, programok szervezésére.
- A plébánián jelenleg is működő Karitás csoport lehetőséget nyújt a fiatalok számára a különböző szociális helyzetben élő családokkal való találkozásra

A sóshartyáni plébánia ifjúságpasztorációs céljai és elvei a következők:

- A közösség (communio) lelkületének megvalósítása:
  - Ahhoz, hogy ezen cél megvalósulást nyerjen elengedhetetlen az olyan csoportok, közösségek kialakítása, melyben a fiatalok korcsoportjukkal együtt lehessenek. Emellett végtelen fontos, hogy ezen közösségi csoport valamilyen céllal is bírjon, ezzel is felkeltve az ifjúság állandó érdeklődését.
  - A közösségi dimenzió elmélyítéséhez elengedhetetlen feltétel az egyéni szellemi, lelki és spirituális növekedés lehetősége is – így fontos szempont az önismereti növekedést is elősegítő lelki napok, lelki gyakorlatok tervezése és szervezése
  - A közösségi dimenzió ápolása szükséges, hogy egyéni érdekké, elköteleződéssé is válhasson, azaz, hogy olyan társas kapcsolatok alakulhassanak ki a közösségen belül, mely a csoport kohéziós erejének meglétét és kialakulását egyéni felelősségvállalás útján valósítja meg
  - A személyes és közösségi lelkigondozás elengedhetetlen eleme az együttgondolkodás ideáljának megszületéséhez. Azért, hogy ez az ideál realizálódhasson a plébánia havonként egy alkalommal ifjúsági szentségimádást, imaalkalmat biztosít a fiatalok számára, melyet egy közösségi lelki megosztási alkalom követ. Ez lehetővé teszi, hogy a tagok mélyebben megismerhessék egymást, valamint, hogy a társakról alkotott képet sokkal cizelláltabban tudják formálni. Szintén kiemelkedő eredménye ezen alkalmaknak, hogy a jelenlévő ifjúság saját nehézségeit, örömeit saját bizalmi kortárs csoportjában tudja megosztani, így az egyéni

teher végül közösségi tehervállalássá alakul át. A bizalmi kapcsolat ezáltal még inkább elmélyül.

- A fiatal is megtanulhatja tudatosítani és verbalizálni a jövővel kapcsolatos elvárásait, álmait, félelmeit. Felülvizsgálja az életében mérvadó és legfontosabb értékeket.
- A kortárs csoport végül családi csoportokkal való találkozása elengedhetetlen ahhoz, hogy a generációk közötti prekonceptcionális sztereotipizálás feloldódjon, s így az egymásra utaltság, az összetartozás élménye az érzékenyítő folyamat részévé válik.

- Katekatikai elemek

- A közösségben megvalósuló katekézis által az ifjúsági csoport, csoportok tagjai még inkább betekintést nyerhetnek a hitélet elméletrendszerébe, valamint képet kapnak arról, hogy a hit és a vallásos élet elméletei a gyakorlati, mindennapi élet szerves alkotóelemei.
- A plébánia ifjúsági közössége nagy hangsúlyt fektet a fiatalokkal való szolgálatban a Szentírása alapú antropológiára. Elsődleges célja, hogy olyan ideál-ember-képet ismertessen meg a fiatalokkal, melyben a felnőttkor érett személyiség tulajdonságairól már előzetes ismeret nyerhetnek (szeretet, elköteleződés, szolidaritás, egymás támogatása, kölcsönösség, megbocsátás, hűség)
- Elengedhetetlen azonban, hogy a külső katekézis immanens valósággá is érhesse a fiatalokban. Így a fiatal hosszútávú mérlegelést megkívánó döntéseiben követni fogja majd lelkiismerete szavát, s a tudatos felelősségvállalás személyes alapkövetelményévé válik. Ezáltal önmagában is tudatosítja, hogy saját döntéseivel saját jövőjét is építi.
- A katekézis folyamán különös figyelmet szentelünk azon szemlélet kialakítására a fiatalokban, hogy a hétköznapi történések, társadalmi és gazdasági változások mögött mélyebb értelmet keressenek. Ezáltal is elősegítve a kritikai gondolkodás élményét az ifjúságban.
- Valamint a katekézis lehetővé teszi számára, hogy új értékeket, értékrendszer sajátíthasson el. Ezáltal megismeri és kritikusan szemlélheti a mai kultúrából érkező értékrendszereket, azokkal azonosulhat vagy azoknak ellentmondhat. Ezáltal saját tulajdonságaira is rátekint, felismeri és elfogadja gyengeségeit és korlátait.

- Szolgálat, önkéntesség

- A plébánia ifjúságsegítői tevékenységében merőben fontos szerepet játszik és

hangsúlyosan emelkedik ki a szolgálati eszmény.

- Az önkéntesség és a szolgálat által a fiatal megtapasztalja azon élményt, miszerint a közösségi dimenzió nem pusztán a plébániához kapcsolja őt, hanem a lakóköztség közösségéhez is. Ezen indokból a plébánia az ifjúság számára folyamatosan lehetőséget biztosít az idősek, idősothon szervezett látogatásra. Ezáltal szintén csökkennek a generációs különbözőségek, valamint a személyes felelősségvállalás gyakorlati szintérré válik.
- Az irgalom, a megbocsátás, a békesség, a gondoskodás, a szeretet és elfogadás értéke még inkább elmélyül a fiatal lelkében.
- A rászorulókról való gondoskodás által az önzetlenség, a ellenszolgáltatás nélküli segítségnyújtás eszménye megerősödhet. Egy-egy egyházi példa által találkozhat a hősies szeretet példáival. Valamint a segítségnyújtás egyéni vágya végül közösségi dimenzióvá érlelődik. Ezáltal az alázat és alázatosság erénye is empirikus tapasztalattá és élménnyé válik. Amely így szintén megerősítheti az ifjúságot az elköteleződés területén.

A sóshartyáni Római Katolikus Plébánia a fent megnevezett célok és elvek eléréséhez és megvalósulásához két alapvető szempontot tart kiemelten is szem előtt. Elsőként fontosnak látja, hogy a fiatalokat segítse abban, hogy a katolikus egyház által átadott egyetemes hittapasztalatok végül személyes élménnyé válhassanak bennük. Másodszor lényeges elemként tekint a fiatalokkal való munkában arra, hogy őket magukat tevékenyen kapcsolja be saját pszichés, szociális és szellemi formálódásukba. Ehhez a következő módszereket kínálja fel a plébánia:

- Közös ima, elmélkedés
- Személyre szabott, személyes foglalkozás, kísérés
- Személyre szabott életvezetési tanácsadás
- Kreatív jellegű foglalkozások (kézműves foglalkozások)
- Szituációs játékok, bibliodramatikus foglalkozások
- Önismereti és közösségfejlesztő játékok
- Lelkinap, lelkigyakorlat
- Családi nap
- Közös kirándulások, nyári táborok
- Bibliaóra
- Kulturális szórakoztató és sportprogramok
- Jegyesoktatás

- Egyházi és civilszervezetekkel való együttműködés révén megvalósuló programok
- Iskolai hitoktatás
- Szentségi felkészítő
- Országos és regionális ifjúsági programokon való részvétel (egyházmegyei találkozó, nagymarosi ifjúsági találkozó, Mentés-találkozók, egyházmegyei ministráns találkozó)
- Lelki médiatár, lelkiségi könyvtár kialakítása
- Filmklub
- Mentálhigiénés beszélgetések

A megnevezett módszerek segítségével a plébánia a környékbeli fiatalok és ifjúság vallási szocializációs folyamatában igyekszik szerepet vállalni, melyben egyaránt fontos szerepet játszanak a baráti, a családi kapcsolatok. Ezért az ifjúsági munka célja elsősorban az egymást elfogadó és egymást támogató közösség kialakítása, kiépítése. Mindeközben azonban fontos szempont, hogy a fiatalot bio-pszicho-szociális szintjén egyaránt elérje az ifjúságpasztoráció, azaz az embert a maga teljességében közelítse meg. A jó ifjúsági csoport alaptulajdonsága a testi, szellemi, társadalmi, érzelmi és lelki tevékenységek egyensúlya.

5.3. Fogalomjegyzék

Ifjúság: Mivel az ifjúsággal kapcsolatos ügyek az Európai Unióban tagállami hatásköre tartoznak, ezért maguk a Tagállamok határozzák meg mit értenek alatta, így egységes fogalommagyarázat nincs. Egy dolog azonban közös: mindenhol egy kor szerint elkülönített csoportot értünk alatta, olyan személyek heterogén csoportját, akik egy meghatározott korosztályba tartoznak.

Fontosabb jogszabályok és stratégiák fiatalsággal, ifjúsággal kapcsolatos életkori meghatározásai:

Jogszabályok, stratégiák, programok	Alsó korhatár	Felső korhatár
Nemzeti Ifjúsági Stratégia	8-12 (a kortárs csoport megjelenése)	25-30 (másokért való felelősségvállalás)
Iskolakötelezettség	6	16
Ifjúsági Garanciaprogram	15	24

Szabálysértési törvény (fiatalkorúság)		14	18
Büntető Törvénykönyv (fiatalkorúság)		12	18
Gyermekvédelmi törvény (fiatal felnőtt)		18	24
Munka Törvénykönyve (fiatal munkavállaló)		--	18
Európai Unió ifjúsági stratégiája			
Szlovák Nemzeti Ifjúsági Stratégia			

Ifjúsági munka: Célja, a fiatalok szocializációs folyamatánam segítése annak érdekében, hogy képesek legyenek az életüket maguk formálni, felkészüljenek a felelős felnőttkori életre. Az a tevékenység, amely az ifjúsági korosztályokkal közvetlen kapcsolatban lévő szakmai szereplők a korosztályokkal kapcsolatos valamennyi interakcióját foglalja egybe. Az ifjúsági munka kulcsszavai: énkép kiteljesítés, önismeret, öntevékenység, közösségi párbeszéd, csoportszocializáció, kihívásokra való felkészítés, szabadidős tevékenységek, informális tanulás.

Ifjúságügy: Az ifjúsági munka, ifjúsági szakma és a horizontális ifjúsági tevékenységek összefoglaló neve, a területen végzett valamennyi alkotó cselekvés. (Nagy-Bodordomokos-Schád, 2014)

Ifjúságkutatás: Az ifjúsági korosztályok és közösségeik (vagy a rájuk ható, nekik szolgáltató rendszerek) tudományos igényű vizsgálata. Olyan társadalomtudományi kutatás, amely információkkal, jelentésekkel, helyzetelemzésekkel szolgál az ifjúsági korosztályokat érintő kérdésekben az ifjúságpolitika területén működő szereplőknek, intézményeknek. Az ifjúságkutatások jelentik az ifjúságpolitikai intézkedések meghozatalához szükséges alapokat, kiindulópontokat (Káta, 2006).

Ifjúsági szakember: ifjúsági szakember minden olyan szakember/munkatárs vagy önkéntes, aki a nemformális tanulási folyamat részeként a fiatalok hatékony tanulásaért, védelméért és biztonságáért felel.

Ifjúságpolitika: Feladata az ifjúsági korosztályokra irányuló, ezek egyéneinek, közösségeinek, szervezeteinek és intézményeinek nyújtandó szolgáltatások, intézkedések tervszerű összefoglalása (a célokhoz rendelhető eszközök felsorolása, megfelelő feltételrendszer kialakítása), és végrehajtása.

Közösségi tevékenység: minden olyan szolgáltatás, mely nem gazdasági – pénzügyi szolgáltatás, közösségi célokat szolgál, hozzájárul a közösségfejlesztéshez, a társadalmi bizalom erősítéséhez, a szabadidő minőségi eltöltéséhez. A közösségi szolgáltatások közé tartoznak például a bármely szervezet által nonprofit alapon nyújtott kulturális, közművelődési, szabadidős, sportszolgáltatások, ill. ide soroljuk az önkormányzat által ellátott közszolgáltatások közül a közművelődési, közgyűjteményi, kulturális, sportszolgáltatást, tevékenységet

Mentor: egyénre szabott tervekben, tanulásban vagy szakmai fejlődésben, előre megtervezett ideig, rendszeres találkozásokon keresztül kérdéseivel, tanácsaival segít, hogy az, akinek a mentora, megtalálja saját válaszait, képes legyen problémáit önállóan megoldani és be tudjon illeszkedni különböző közösségekbe.

Önkéntesség: az önkéntesség olyan tevékenység, melyet a személy szabad akaratából, egyéni választása és motivációja alapján, a pénzügyi hasznoszerzés szándéka nélkül végez más személy, vagy személyek, a közösség javát szolgálva. (Nemzeti Önkéntes Stratégia 2012)

Pasztoráció: lelki gondozás, lelkeszi munka

Szocializáció: a társadalomba való beilleszkedés folyamata, melynek során az egyén megtanulja megismerni önmagát és környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait, vagyis megtanul emberi módon élni és viselkedni. Ebből a szempontból a személyiségfejlődés társadalmi vetülete. (Bagdy, 1977)

Új csendes generáció: amelynek ízlését és fogyasztását továbbra is a globális trendek határozzák meg, azzal a fontos különbséggel, hogy ezek minden korábbinál gyorsabban és szélesebb spektrumban érvényesülnek. A gyorsaságot és a kiterjedést a digitális kultúra hordozói biztosítják. Az új csendes generáció karakterének három fő tulajdonsága a konformitás, a passzivitás és a bizonytalanság.

Forrás:

<https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/youthwiki>

<http://www.ifjusagugy.hu>

<https://ofi.oh.gov.hu/nagy-adam-harmadlagos-szocializacios-kozeg-es-az-ifjusagugy-mint-onallo-terulet-elmeleti-alapjai>

Nemzeti Ifjúsági Stratégia

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fbc18822-07cb-11e8-b8f5-01aa75ed71a1>